

ARADI KÖZLÖNY

Administrátor delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD. ANUL 55. No. 72.
1940. március 30., szombat.

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GEZA

Proprietară: Societatea Anonimă pt. editura ziarului Aradul Közlöny, înreg. în Rez. Publ. Periódice sub No. 10/1—1938. Trb. Arad.

Második Skagerrak előtt

Amikor 1939. szeptemberében megkezdődött a háború, úgy látszott, hogy az események semmivé teszik mindazokat a jóslásokat, fejtetéseket, megállapításokat, amelyek éveken keresztül hirdették, hogy ha az európai löporos hordóba szikra esik, elkerülhetetlen az általános, mindent magával ragadó robbanás. Ugy látszott, hogy az előkészítő, diplomáciai hadműveletek minden ügyeskedése hiábavalónak bizonyult és a nagyhatalmi vetélkedés fegyveres elszámolása elszigetelt küzdelem marad. A két nyugati szövetségese, Németországon és Lengyelországon kívül egyetlen állam sem sodródott bele a háború áradatába, Európa 520 millió lakója közül 325 millió továbbra is semleges ország polgára maradt, mi alatt 194 millió ember felett bekövetkezett a végzet. A hadviselő országokat mindenütt semleges államok vették körül s ezek között olyan hatalom is szerepelt, mint a negyven egynéhány millió lakost számláló Olaszország. Nem változott a helyzet akkor sem, amikor a Tanácsállamok Szövetsége és Finnország között látszólag teljesen különálló, mindvégig elszigetelt háború kezdődött, mert az új háborús tüzfészek körül megingathatatlanul tartotta magát a semlegesség elve.

Nyolc eseménytelennek tűnő hónap telt el ama bizonyos szeptemberi nap óta, amikor száguldva járta be a világot a szörnyű szó: „háború” s az első ijedelmet bizonyos megszokottság váltotta fel. Azokban az országokban is, ahol a nagy csaták nélküli háborút vívták és ott is, ahol a háborús semlegesség állapotába kezdtek beletörődni az emberek. Ugy látszott, semmi sem történik úgy, ahogyan várni lehet s ha rendkívüli terheket jelentett is a semlegesség, valahogy urrá lett az érzés a tömegeken, hogy nem róluk, a sorsukról, jelenükről és jövőükről van szó a hadijelentésekben, az államtérriki nyilatkozataiban s a feltevésekben.

Most azonban, hogy a háború kilencedik hónapjára készülünk fordítani a naptárt, most megmutatkozik a háború igazi arculata. Nem a megélénkült repülőtevékenység, vagy a mind gyakoribbá váló járőrharok során eldőrdülő fegyverek tűzének fénye világít rá erre a ragadozóábrázatra, hanem azok a tények, amelyeknek jelentőségét már nem becsülhetjük le egyetlen semleges ország sem. Az idő sürget, a körülmények kényszerítő hatása mind parancsolóbbá válik és a semlegesség fogalmának értelmezése olyan törésmi fordulponthoz érkezett, hogy a fejlemények rányomják majd bélyegüket az élet további alakulására.

Angol hajóhad jelent meg a Skagerrak tengersizorban, angol hadihajók páncélos teste szántja azokat a vizeket, amelyek egy semleges ország fenségjogai alá tartoznak. Az Északi-tengeren olyan események készülnek, amelyeknek horderejét nem lehet számítani, sem a hadviselők, sem pedig a háború szédítő örvényének sodra ellen küzdő országok szempontjából. Londonban kimondták a döntő szót, amit már megelőzött és természetesen követ is az ítézkedések sorozata, a hadállapot tüze tovább terjed és a tűz legnagyobb ellenségének, a víz hullámain közeledik Észak-Európa felé.

Ne áltassuk magunkat azzal, hogy a semlegesség semmibevevése, a hadiérdekeknek mindegyikére helyezése új jelenség a háború történetében, ami sajnos az emberiség történetét is jelenti. Ha őszinték akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy már eddig is csendesesen csodálkoztunk, amikor nyolc háborús hónapon keresztül érintetlenül, kisebb-nagyobb csorbáktól eltekintve sértetlenül élt tovább a fegyverek között a semlegesség ténye. Tudjuk, hogy soha sem azon mulott, vajon kifarad-e a küzdelemből, aki va-

A nyugati szövetségesek magukhoz akarják ragadni a háborús kezdeményezést

Rómában úgy látják, hogy halvány remény sincs a békére, ezért London és Páris mielőbbi döntést akar elérni. — Allítólag összehívják a német birodalmi gyűlést. — Nagyjelentőségűnek tartják a londoni diplomáciai értekezletet

Olaszország örködik Délkelet-Európa békeje felett

Róma. (Rador.) Az olasz sajtó feltűnő beállításban közli az angol-francia legfelsőbb haditanács által kiadott hivatalos közleményt, melyet római politikai körökben úgy tekintenek, mint a szövetségesek szolidaritásának legnagyobb horderejű megnyilatkozását. Megállapítható ebből a közleményből, hogy a szövetségesek nem kezdenek semmiféle békétárgyalást ellenfelükkel. Olasz politikai körökben az a vélemény, hogy ilyen kijelentések megtételére nem került volna a sor, ha Sumner Welles európai körútján a béke leghalványabb reménye felmerült volna. Mindebből az következik, hogy a szövetségeseknek meg kell hozniuk a döntést, amitől az ellenfelek annyira óvakodtak, hogy a háborút mielőbb befejezhessék. Angliának és Franciaországnak az az elhatározása, hogy nemcsak a háborúban, hanem azután is egységesen akarnak eljárni, azt jelenti, hogy kiküszöböltek minden ellentétet az angol és francia háborús célok között.

Berlin. (Rador.) Külföldi körökben híre jár, hogy legközelebb összehívják a német birodalmi gyűlést, amelyen Hitler birodalmi vezér nagyobb beszédet mond. Allítólag már a jövő héten sor kerül a birodalmi gyűlés összehívására.

London. (Rador.) Az angol lapok első oldalán, feltűnő beállításban közlik az azt a hírt, amely a délkelet-európai angol követek és az ankarai nagykövet londoni tanácskozásának jelentőségét méltatja. A küszöbön álló tanácskozásokat úgy tekintik, mint az első nagyobb jelentőségű diplomáciai kezdeményezést, amely a szárazföldön indul meg Németország gazdasági bekerítésére. A Daily Telegraph azt írja, hogy legfőbb ideje annak, hogy a szövetségesek megtegyék ebben az irányban is a szükséges lépéseket Németország ellen.

„Anglia diplomáciai háborút indít Németország ellen a Balkánon”

London. (Rador.) A délkelet-európai angol diplomaták hazarendelésével kapcsolatban a Times rámutat arra, hogy ezzel csaknem egyidejűleg Reynaud francia miniszterelnök és külügyminiszter is jelentéstételre hazarendelt több francia követet. „A francia kormány — írja a lap — élénk figyelemmel kíséri a németek gazdasági ténykedését a Balkánon és tudja, hogy Németországnak évekre menő nyert ügye van, ha tervel sikerülnek. A lap szerint egyik legfontosabb gazdasági szükségesség, hogy felvásárolják Németország elől mindazt, amit csak lehet.”

A Daily Express szerint Anglia diplomáciai háborút indít Németország ellen a Balkánon.

Különben az angol sajtó örömmel üdvözlöi a szövetséges kormányok azon elhatározását, hogy a háborút a végső győzelemig folytatják és biztosítják az igazságos békét. A Daily Telegraph annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a szövetségesek minden eshetőségre felkészültek és minden eshetőségre meg tudnak felelni. A lap azokat a lehetőségeket is számbaveszi, amelyeket Németország vehetne igénybe a háború fokozására. A lap szerint

lehetőséges, hogy Németország erős légitvékenységet fejtethet ki és erőteljes bombázás alá veheti az angol hírhajókat és ugyancsak elképzelhető, hogy Németország az eddigi-

nél erőteljesebb harcot indít, ugyiszintén valószínű lehet az is, hogy támadást indít a Maginot-vonal ellen, vagy a németek a Maginot-vonal megkerülésével igyekeznek támadást indítani Franciaország ellen.

A lap — cikke végén — azt hangsúlyozza, hogy mindezen körülmények figyelembevételével is, a szövetségesek nyugodtan néznek szembe a jövővel, mert semmi sem érheti őket váratlanul és mindenre felkészültek.

„Hadüzenet a semleges országok ellen!”

Berlin. (Rador.) A német sajtó továbbra is nagy felháborodással tárgyalja a semlegesség állandó megsértését, amelyet Franciaország és Anglia saját lapjainak beismerése alapján elhatározott. A Deutsche Allgemeine Zeitung állítása szerint a nyugati hatalmaknak ez az elhatározása megfosztja őket az északi országban levő csekély számú barátaitól is.

Most már látható, hogy Anglia a semleges országok partjai mentén kívánja a háborút folytatni és erőszakkal belevonja a háborúba azokat az államokat is, amelyek ezt el akarták kerülni. A Hambur-

lóban ki is szeretett volna maradni, hanem hatalmi szó, az érdekek legszentebb követelménye döntött. A semlegességet általában kényes disznóvénynak ismertük meg, amely ritkán tudott megbirkózni az idők viszonytátságával, valahányszor viharosra fordult a történelem légköre.

Mégis, döbönt várakozással lessük, mi történik a Skagerrak tengersizor körül, ahol 1916-

május 31-én és június elsején közel tízezer német és angol tengerész tünt el a hullámsírban, vagy 170.000 tonnát kitévő hadihajóval egyetemben. Itt, a leghatalmasabb elem idegen világában, messze a szárazföldektől, döntés készül. És elmondhatjuk, hogy nem csupán Észak-Európa semleges országának sorsa a tét ennél a döntésnél. (b. k.)

A Magyar Népközösség ismeretterjesztő előadása Gradisten

a gyümölcsök ápolásáról, vasárnap délután 5-kor,
a kath. körben. Előadó: Dömötör Bertalan mérnök.

ger Fremdenblatt szerint Franciaország és Anglia új magatartása nem egyéb, mint hadüzenet a semleges országok ellen.

A nyugati szövetségesek kímélet nélkül alkalmazták az ostromzarat

London. (Rador.) A Reuter ügynökség megerősíti azt a hírt, hogy Chamberlain kedden az alsóházban nyilatkozatot tesz az angol-francia legfelsőbb haditanács csütörtöki londoni ülésével kapcsolatban. Reynaud francia miniszterelnök — párisi jelentés szerint — pénteken délelőtt érkezett vissza és nyomban felkereste Lebrun köztársasági elnököt és hosszasan beszámolt a legfelsőbb haditanács határozatairól, melyet — mint ismeretes Londonban tartottak meg.

A brit sajtó nagy élénkséggel tárgyalja az angol-francia haditanács hatodik ülésén hozott határozatokat. A lapok

történelmi jelentőségüknek nyilvánítják az Anglia és Franciaország között létrejött megállapodást, amely szerint a két ország kölcsönös egyvetérettel intézi némcsak a háborúnak hanem a hétköznapok sorsát is.

Oly tényeket foglaltak írásba — írja az Observer — amelyek eddig is fennállottak. Sem Franciaország, sem Anglia nem köthetnek fegyverszünetet az ellenséggel, csak ha a fegyverszünetet együttesen határozzák el. Minden kérdésre vonatkozóan megállapították a kölcsönös elhatározást. Megállapították, hogy az új rendnek a célja: Európában új szellemet megteremteni, amely a népek szabadságát és az összes államok biztonságát garantálja.

— Anglia és Franciaország — írja az Observer — nemcsak a háborút, hanem a békét is meg fogja nyerni.

Hangsúlyozzák Londonban, hogy a legfelsőbb haditanács ülésén elsősorban Németország bekerítésének és a blokádnak megszűntetésének problémáját tárgyalták meg. Megállapították, hogy a szövetségesek ellenőrzése eddig nem volt olyan szigorú, mint ahogyan azt elhatározták, de nem azért, mert hiányzottak az ehhez szükséges eszközök, hanem, mert

Németország vasero-utánpótlását veszélyeztetik a brit hadihajók

Kopenhága. (Rador.) A stockholmi, kopenhágai és osloji angol követeket Londonba rendelték. A diplomaták már el is utaztak az angol fővárosba.

Berlin. (Rador.) A német kormány az osloji követe után tiltakozást jelentett be az „U 21” német tengeralattjáró internálása miatt, de a norvég kormány a tiltakozást visszautasította.

Stockholm. (Rador.) A skandináv országokban kifejezésre juttatták aggodalmukat azon bonyodalmak iránt, amelyek abból származhatnak, hogy a szövetségesek meggátolják a Németországnak szállítandó vasércnek eljuttatását a Harmadik Birodalom területére. Ugyancsak megállapítják, hogy

ha a szövetségesek meggátolják, hogy a vasércet norvég vizeken Németországba jussanak, ez súlyos csapást jelent a Harmadik Birodalomra, mert Németország ebben az esetben meg kell várnia, amíg a Balti-tengerről előfordul a lég, hogy ezen az útszakaszon szállíthassa a vasércet.

A Balti-tengeren azonban egy hónappal hamarabb nem olvad el a jég. Ezután is nagy kerülővel juthatnak el csak a német hajók Svédország legészakibb kikötőjébe szállítmányukért. Ezek

az északi kikötők azonban egy évben mindössze öt hónapot szabadok és az északi kikötőtől nagyon rossz a vasúti összeköttetés a bányához, mert ezen az útszakaszon egyetlen keskenyvágású vasútvonal vezet.

A Stefani-iroda is azt jelenti, hogy a Skan-

A lap hangsúlyozza, hogy Európa civilizációja forog kockán a nyugati hatalmak botrányos imperiálista követelései miatt.

bizonyos határozatokat hajtottak végre, amelyek célja az volt, hogy a semleges országok forgalmát lehetőleg ne gátolják.

Magától értetődő, hogy a szövetségesek nem akarnak olyan akciókat, amelyek a semlegesek ellen irányul. Francia és angol részről emlékeztetnek arra, hogy a cél mindig ugyanaz marad: Németország legyőzése. Kétségtelenül megállapítható az is, hogy Németország ismert módszerei után, bizonyos semleges országoknál segítségre tárt, azt azonban

nem kívánhatja senki Angliától és Franciaországtól, hogy passzivitással segítse elő Németország ellátását a semleges államok részéről.

A német haditengerészet és légitrajok a legnagyobb terrort fejtik ki a semlegesekkel szemben, mert így akariák elvágni Anglia kereskedelmi utait. A szövetségesek terveit azonban nem ilyen kegyetlenek és ebben foglalhatók össze:

A blokádnak megszűntetése és földrajzi kiterjesztése, ami azt jelenti, hogy Németországnak kifelé vezető kereskedelmi utait fogják elvágni.

Németország elszigetelésének tengerészeti problémája megoldást nyert és most e kérdésnek szárazföldi részét vették vizsgálat tárgyává.

Daladier nem vehetett részt a szövetségesek közli haditanács ülésén

Páris. (Rador.) Daladier nem vehetett részt a csütörtöki Londonban megtartott legfelsőbb haditanács ülésén, mert lábsérüléséből még nem gyógyult fel teljesen.

dináv félszigeten nagy aggodalmat váltott ki az angol tengeralattjárók megjelenése a Skandináv félsziget környékén. Ugyancsak izgalmat keltett az a hír is, hogy Németország megtorlóintézkedésekre készül az angolok eljárása miatt és attól tartanak, hogy ennek következtében súlyos bonyodalmak támadhatnak a Skandináv államok részére.

A török, angol és francia haderő képviselői megbeszélést tartanak

Bevruth. (Rador.) A francia kormányzó úgy határozott, hogy a török, angol és francia haderő képviselői a jövő szombaton Bevruthban megbeszélést tartanak. Az ilyen megbeszéléseket az ankarai egyezmény írja elő.

London. A Press Associated jelenti: A Közelkeleten összpontosított angol és francia hadsereg létszámáról egymástól eltérő híresztelések kerültek forgalomba. Angol részről kijelentik, hogy Palesztinában 100.000 angol, Szíriában pedig 200.000 francia katona áll készenlétben. Ezek a hadseregek a legmodernebben vannak felszerelve. A Törökországgal megkötött katonai egyezmény szerint a Közelkeleten vagy a Balkánon előforduló fegyveres konfliktus esetén az angol-francia-török szövetségesek olyan hadsereget képesek kiállítani, amely döntő harci ténvezővé válik.

Berlin. A nagy német lapok megemlékeznek Gaida egyik vezércikkéről, amelyben a nyugati nagyhatalmak balkáni manővereiről van szó. A Paris Soir-nak az a cikke, amely a Balkánnak német, orosz és olasz befolyási

Bővítik a francia kereskedelmi flottát

Párisból jelentik: Rio francia kereskedelmi miniszter tegnap rádióbeszédet mondott a francia kereskedelmi flotta szerepéről és zavartalan működéséről az anyaország és a gyarmatok között.

— Bevalljuk — mondotta a francia kereskedelmi miniszter —, hogy Franciaország e pillanatban még nem rendelkezik elég séges kereskedelmi hajóparkkal, mely a kívánt cél elérésére szükséges, de hiszem és remélem, hogy a háborús győzelem kiküzdése érdekében a kereskedelmi flottát is olyan mértékben fogjuk fejleszteni, hogy a kívánalmaknak mindenben eleget tehesünk.

Páris nem akar szakítani Moszkvával

Páris. (Rador.) Francia felhivatalos körökben Surics párisi szovjetnagykövet visszahívásával kapcsolatban úgy vélekednek, hogy ez nem jelenti a Moszkvával való szakítás felé vezető lépést. A francia külügyminiszteriumban az ügyvel kapcsolatban szigorú tartózkodást tanúsítanak és kijelentik, hogy ez a kérdés egészen személyes jellegű és nem érinti a szövetségesek és a szovjet viszonyt.

Belgrád. A „Vreme” című lap párisi jól informált forrásból jelenti, hogy a Reynaud-kormány külpolitikai programjának egyik főpontja a Szovjetországgal való viszony megújítása. A francia diplomácia igyekezik meggyőzni a Szovjetországot elválasztani Németországtól. Párisban azt hiszik, hogy nem túlságosan sok valószínűsége van ennek az akciónak, de minden engedelményt megtesznek a Szovjetnek abból a célból, hogy Németországgal való szorosabb együttműködését megakadályozzák. (Universul.)

Az angol-orosz diplomáciai viszony

Páris. (Rador.) A Petit Parisiens londoni jelentése szerint Sir Williams Seeds moszkvai angol nagykövet rövidesen visszatér állomáshelyére. Londonban kijelentették, hogy a brit kormány mindenkor kifejezte azt a szándékát, hogy Seeds szabadságának kitöltése után azonnal foglalja el állomáshelyét. Seeds Moszkvába való visszatérése azt jelenti, hogy az angol kormány legalább egyelőre nem szándékozik megszakítani kapcsolatait a Szovjetunióval.

zónákra való felosztásáról szövegezt, nagy csodálkozást váltott ki. Szenszáción híreket röpitett szárnyra a külföldi sajtó Papen ankarai diplomáciai akciójáról is, valamint arról, hogy Németország és Oroszország Törökországgal és Iránnal szemben követeléseket állítottak volna fel. Míg az Oroszország Iránnal legutóbbi gazdasági szerződést kötött, ez is igazolja, hogy a Közelkeleten a békét nem fenyegeti veszély. (Curentul.)

Törökországból tilos élelmiszert tartalmazó postacsomagokat küldeni Németországba

Isztanbul. (Rador.) A német távirati iroda jelenti, hogy a török postahivatalok utasításra kaptak arra vonatkozólag, hogy ne fogadjanak el Németországba való szállításra olyan csomagokat, amelyek élelmiszert tartalmaznak. Ugyanígy az új intézkedés következtében megtagadják a Németországba irányuló olyan csomagok továbbítását is, amelyek nemzeti gyártmányokat tartalmaznak.

A Balkán, a Dunamedence és a Közelkelet helyzete

Róma. A Giornale d'Italia Oroszország Balti-tengeri stratégiai helyzetével foglalkozik. Hangzó elfoglalásával a szovjet a Balti-tenger Gibraltárját vette birtokába. Az orosz- finn békeszerződés következtében teljesen kiépül a szovjet védelmi rendszere és a nyílt tengeri kikötők birtokában az orosz népnek életbevágó szüksége elégül ki. Oroszországot elzárták a Dardanellától a krími háború után, a Csendes-óceántól a japán háború után és végül a világháború után a Balti-tenger kijáratát is elzárták előle. Most megvalósulhatnak Nagy Péter és Nagy Katalin politikai végrendeletei. A Pravda legutóbbi számában cikk jelent meg, amely szerint Viborg lesz az egyik legfontosabb szovjet katonai támpont. (Curentul.)

Róma. (Rador.) Teleki Pál gróf magyar miniszterelnök tegnap este 11 óra 49 perckor kíséretével együtt elhagyta az olasz fővárost.

Rómába várják a jugoszláv külügyminisztert és a bolgár miniszterelnököt

Róma. Czinczár-Markovics jugoszláv külügyminiszter közelebről az olasz fővárosba utazik. Ugyancsak Rómába várják Filoff bolgár miniszterelnököt is. A bolgár kormányfő olaszországi útja magánjellegű ugyan, de egy-

Bucsuztatására megjelent a pályaudvaron gróf Ciano külügyminiszter is. Gróf Teleki Pál utját Triestben megszakítja.

Az olasz sajtó továbbra is élénk érdeklődéssel foglalkozik gróf Teleki magyar miniszterelnök római tartózkodásával és újabb magyarázatokkal kíséri a tanácskozásairól kiadott hivatalos közleményt. A Regime Fascista szerint

az olasz-magyar politika tökéletes összhangban fog eljárni és a két ország minden erejét latba fogja vetni, hogy megtartsa a Dunamedence és a Balkán békéjét.

A Corriere Padano szerint, nagy figyelmet keltett a Magyarországnak Németországgal és Jugoszláviával való kapcsolataira történt célzás. Budapesten úgy látják, hogy a béke érdekében konstruktív összefogásról van szó.

ség belevézésével sűrűsödően 2100 bombavető repülőgépet szállítanak Angliának és Franciaországnak. A hadügyminiszter szerint az amerikai repülőgépgyártás annyira tökéletes, hogy nyolckilenc hónap alatt Franciaországnak és Angliának akár 22 ezer repülőgépet szállíthat Amerika.

Az Egyesült-Államokban 1 milliárd dollár értékben gyártanak sűrűsödően repülőgépeket Anglia és Franciaország részére. Az amerikai kormány elsőbbségi jogot ad az angol kormányoknak a repülőgépek elszállítására. Az elsőbbségi jog az amerikai hadsereggel szemben is érvényes. Amíg a szövetségesek hadserege számára megrendelt repülőgépeket el nem szállították, addig az amerikai repülőgépgyárak nem dolgozhatnak az amerikai hadsereg részére.

Nagy segítséget jelent Angliának az amerikai repülőgépszállítás

London. Angol politikai és katonai körökben meglepéssel fogadták az amerikai kongresszusnak azt a határozatát, amely felhatalmazza a kormányt, hogy annyi repülőgépet adjanak el Angliának mint amennyit megrendel. Az ezzel kapcsolatos vitában az amerikai hadügyi államtitkár kijelentette, hogy az amerikai ipar legalább féltucat olyan repülőgéptípust állít elő, amelyek mindegyike különbözik a legjobb európai gépeknél. (Rador.)

Newyork. A Newyork Herald Tribune a következőket írja: Az Egyesült-Államoknak minden segítséget meg kell adnia az európai demokrácia államoknak, hogy azok gyorsan és sikeresen befejezhessék a háborút. A gyors és kielégítő segítségnyújtás egyedüli módja annak, hogy Amerika távolmaradjon az európai konfliktustól. Ha az európai demokrácia államok nem győznek hamarosan és a háború elhúzódik, akkor az Egyesült-Államok feltétlenül belesodródna az európai háborúba.

Az Egyesült-Államok első védelmi vonala Európában van. A veszélyek ugyanazok, amelyek Angliát és Franciaországot fenyegetik és ezek Amerika ellen is irányulnak. Azáltal tehát, ha az Egyesült-Államok az európai demokrácia államoknak segítséget nyújt, saját érdekeinek is szolgálatot tesz. (Reuter.)

Megszűnt az eseménytelenség a légiháborúban

London. (Rador.) A háború kezdete óta tegnap estig 128 ellenséges repülőgépet lőtt le az angol haderő és ezenkívül 44-et olyan súlyosan megrongált, hogy azok minden valószínűség szerint nem térhetnek vissza támaszpontjaikra.

A 128 repülőgép közül 29-et a nyugati fronton, 99-et pedig az angol és skót partok mentén, a helgolandi öbölben és az Északi-tengeren lőttek le.

E számok között nem szerepelnek a franciák és a lengyelek által lelőtt repülőgépek.

Berlin. (Rador.) Március 28-án este igen nehéz légköri viszonyok között német repülőgépek támadást intéztek a Shetland szigetek környékén egy brit hajókaraván ellen, továbbá a La Manche csatornában egy francia torpedóromboló ellen.

A brit karaván több hajóját bombatalálat érte. A támadásban részt vett valamennyi repülőgép sértetlenül tért vissza állomáshelyére.

Ugyanazon a napon német repülők tovább folytatták felderítő repüléseiket az Északi-tenger, Nagybritannia és Franciaország felett.

Bár a német repülők, akik újból eljutottak az Orkney és a Shetland szigetekig, erős ellenállásba ütköztek, mégis értékes eredményekkel fejezték be utjukat. Két német repülőgép nem tért vissza.

Berlin. (Rador.) A brit távirati ügynökség szerdán azt a fantasztikus hírt közölte, hogy repülőgépek elsüllyesztettek egy német űrhajót.

A támadás négy hajó ellen irányult, a légháritó ágyuk élénk tüzelése közben és az angolok által ledobott bombák az egyik hajó fedélzetén robbantak és ez a hajó később elsüllyedt. A németek vizsgálata megállapította, hogy egyetlen űrhajót sem süllyesztettek el, ellenben több angol repülőgép semleges haláshajók fölé lőtt repült el. Valószínű tehát, hogy ezeket a fegyvertelen semleges hajókat támadták meg az angolok.

Londonból jelentik: A légügyminisztérium jelenti: Sir Edward Elington tábornagyot saját kérésére a légügyi főfelügyelői tisztségből felmentették és helyébe Sir Edgar Ludlow-Hewit tábornagyot helyezték. Portal tábornagyot a bombavető főnökévé, míg Gossage tábornagyot a légi tanács tagjává nevezték ki.

Laval teljhatalmu megbizatással Rómába utazik?

Milanóból jelentik: A Corriere della Sera párisi jelentés szerint azt a feltűnést keltő hírt közli, hogy a francia kormánynak javaslatot tettek, hogy küldjenek ki teljhatalmu megbizatással rendkívüli megbizatott Rómába, hogy az olasz kormánnyal vegyék fel a tárgyalásokat a francia-olasz viszony békés újrafelvételére. Hír szerint ez a megbizatott Laval lenne.

Ha Lavalnak ez a missziója sikerül — írják a francia lapok — úgy nagy szolgálatot tesz hazájának.

London. A Times írja: Lord Halifax külügyminiszternek az az elhatározása, hogy az ankarai, athéni, bucarestii, budapesti, szófiai és belgrádi angol követeket jelentéstételre Londonba hivatja, nagy figyelmet váltott ki az angol politikai életben. Beavatott körökben úgy tudják, hogy

a Londonba érkező követek politikai és gazdasági irányban adnak tájékoztatót lord Halifax külügyminiszternek.

Az összejövetel jelentőségét emeli az a körülmény, hogy Anglia római követe is Londonban tartózkodik a közép-európai és balkáni angol követek Angliába érkezése alkalmából. Az összejövetel jelentőségéről a következőket írja a Times:

Az angol kormány a legpontosabb képet akarja nyerni a Balkán-államokban uralkodó helyzetről. A hét angol követ Londonba való érkezése nem jelent azonban semminő rendkívüli lépést, hanem csupán azt, hogy az angol külügyminiszter tájékozódni kíván. Ugyanezt tette nemrégiben Franciaország is.

A lap ezzel az eseménnyel kapcsolatban megállapítja, hogy a Közelkeleten összevont angol és francia hadseregek célja főként az, hogy segítséget nyújtsanak a Balkán-államoknak, ha támadás érné őket. Az angol-francia hadseregek felkészültsége a legtökéletesebb.

Ez a hadsereg készen áll arra, hogy azonnal segítségére siessen annak az államnak, amelyet Németország megtámad.

A tegnap Londonban tartott angol-francia haditanács különös részletességgel foglalkozott a közelkeleti hadsereg kérdésével és megállapította, hogy ez a haderő Délkelet-Európa minden államának segítségére tud sietni, ha azokat támadás érné. (Rador.)

Belgrád. (Rador.) Czvetkovics miniszterelnök ma fogadta a belgrádi német követet, aki ez alkalommal átadta a Hitler által adományozott német Sas-rend első osztályát.

Belgrád. (Rador.) A Belgrádban tartózkodó magyar kereskedelmi küldöttség ma kezdte meg érdemleges tárgyalását a jugo-

„URANIA“ mindig az élen.
TELEFONELÖVET: 12-32 SZÁM

Háromesillagos sláger zenés-vígjáték! Barabás Pál!

„Könnyű a férfiaknak“

Két név — két örök garancia!
Lilian Harwey, Willy Fritsch

ismét együtt és az ellenállhatatlan LEO
SLEZAK, aki bemutatja a „Lambeth-Walk“ ellentétét a „FOGAST“! BOTOND ÉVI és Georg Alexander.
Rendezte: Márton Pál.
3 órakor matiné. Előadások 5. 7-15 és 9-15 órakor.

A tengeri háború

Oslo. (Rador.) A Burgos nevű 3200 tonnás norvég hajót az angol partok mentén elsüllyesztették. A haló legénységét megmentették.

London. (Rador.) Az Inverneill nevű angol halászhajót német bombavető támadta meg a skóciai partok közelében. A halászhajó gépfegyverrel védekezett és husz percig tartó harc után elűzte a támadó repülőgépet. A hajó nem szenvedett jelentősebb rongálódást.

London. (Rador.) A Princess Lovel nevű angol halászhajót a skóciai partok közelében az elmúlt éjszaka nyolc német bombavető támadta meg.

Páris. (Rador.) A francia hivatalos jelentés szerint nyugaton semmi jelentésre méltó esemény nem történt.

London. (Rador.) Az angol tengernagyi hivatal közleményt adott ki, amely vitába száll azzal a német hivatalos jelentéssel, amely szerint a német repülőgépek péntekre virradó éjszaka megtámadtak egy angol teherhajó-kisérőet és közben 6 nagy kereskedelmi hajót és egy angol kísérő őrhajót bombákkal eltaláltak. Az angol tengernagyi hivatal a né-

met hivatalos jelentés erre vonatkozó közlését alapatlannak mondja. Az angol tengernagyi hivatalhoz befutott jelentések szerint a német támadásban csak egyetlen német repülőgép vett részt és az angol repülőgépek ezt is hamarosan elűzték. A német repülőgépek összesen 5 bombát dobott le. Ezek egyike sem okozott kárt.

Batavia. (Rador.) A Reuter-ügynökség jelentése szerint a háború kitérősekor a bataviai kikötőben három német hajó: a 7750 tonnás Nordmark, a 6200 tonnás Rendsburg és a 6600 tonnás Vogtland keresett menedéket. A három hajót szürkére festették, neveiket eltüntették, árukkal megrakták és most utra készszen állanak, hogy eljussanak Vladivosztkba. A hollandiai kikötőben még 14 német hajó horgonyoz, amelyek szintén utra készülődnek.

Hongkong. (Rador.) A Seleiga nevű 6000 tonnás szovjet gőzhajót az angolok még januárban feltartóztatták és Hongkongba vitték. A hajót, amely különböző értékeket szállított, most szabadon engedték. Rakományát érintetlen. Az orosz gőzös tegnap hagyta el Hongkong kikötőjét.

Jó üzlet a háború?

London. (Rador.) Sir John Simon pénzügyminiszter bejelentette az alsóházban, hogy a hadügy, a tengerészeti, a légügyi és az ellátási minisztériumok költsége naponta átlag 4 millió font sterlinget tesz ki. Hozzávéve ehhez a közadósságokat és a hadbavonultak családjaik segélyezését, kiderül, hogy a háború minden 24 órája 6 és fél millió font sterlingbe kerül, ami több mint egy milliárd franknak felel meg. (Leibe átszámítva ez az összeg 8 milliárd lejt jelent.)

Páris. (Havas.) A hivatalos statisztikai adatok szerint a repülőgépgyártás terén Franciaország a világháború alatt a következő havi eredményeket érte el: 1914-ben havi 108 gép, 1915-ben havi 374 repülőgép, 1916-ban havi 629, 1917-ben havonta 1243 gép és végül 1918-ban havonta 2187 repülőgépet állítottak elő a francia gyárak.

London. (Reuter.) Legközelebb királyi rendelet jelenik meg, amely a kötelező katonai szolgálatot kiterjeszti az összes 28-35 év közötti férfiakra. Az eddigi mozgósított és behívott öt korosztály tagjainak száma 1.300.000 ember. Junius végéig az összes 25, 26 és 27 éves férfiaknak be kell vonulniuk kiképzésre.

Newyork. (Rador.) Bermuda angol hatóságai tegnap reggel a Pan American Atlantic Clipper vízirepülőgép fedélzetén az összesen 2900 font súlyú postából 1600 font postát foglaltak le. A vízirepülőgép Lisszabonból Amerika felé igyekezett, de utközben erős ellenél miatt leszállt Bermudában, hogy kiegészítse üzemanyagát. Március közepe óta az amerikai repülőgépek rendszeresen kikerültek a Bermuda szigetekre. Azóta ez volt az első eset, hogy amerikai gép leszállt a sziget csoporton. A vízirepülőgép kapitánva tiltakozott a posta letöltésére ellen.

Új bombavetőket próbálnak ki Olaszországban

Rómából jelentik: A Duce szerdán Civita Vecchia mellett megsemmisítette az új termitteltöltött bombák kipróbálását, melyet Zanghieri tábornok a katonai kémiai szolgálat főnöke vezetése mellett haltottak végre. Miután a bombák robbanását megfigyelték, kísérleteket tettek annak praktikus elfoltására és ártalmatlanítására. Ezután nagykaliberű bombákat próbáltak ki. Ugyancsak ezalkalommal vizsgálták át az új lángszórókat is. A Duce megelégedését fejezte ki a kísérletek eredményei felett.

Finnország háborús veszteségei

Helsinki. (Rador.) A finn sajtó pénteki számban először közli a finn kormány hivatalos jelentését arról a veszteségről, amely az oroszoknak adott területi átengedés következtében érte az országot. Hivatalos kimutatás sze-

rint 250 ezer hektár termőföld jutott orosz kézre, míg ami az ipart illeti, több mint négyszáz ipari üzemeltetést adtak át, amely több mint huszezer munkást foglalkoztat. A finn iparnak mintegy tíz százalékos veszteséget jelent ez az engedelmény, míg az erdőállományának 11 százaléka jutott orosz birtokba. A finn vas és rézbányák ugyancsak veszteséget szenvedtek.

Stockholm. (Rador.) A finn kormány az a kérelem fordult a svéd kormányhoz, tegye lehetővé, hogy a svéd munkások, különösen az építő munkások, vegyenek részt Finnország újjáépítésében. A svéd kormány megbízottakat küld Helsinkibe, hogy megtárgyalják a lehetőségeket. A finn hadseregben működő svéd önkéntesek hajlandóknak mutatkoznak arra, hogy beálljanak a finn munka és béke hadseregébe. Bár a finn munkabérek alacsonyabbak, mint a svédeké, valószínű, hogy mégis sokan vállalkoznak elegendő tenni a fellüvésnek.

Súlyos zavarokat okozott az elektromos tornádó a Fekete-tengeren

Az iránytűk, rádiókészülékek és szikratávirók felmondták a szolgálatot

Constanta. Azok a különös természeti tünetek, amelyek a legutóbbi napokban főleg Kelet-Európában jelentkeztek — amint megint az Aradi Közöny — Romániában is éreztették hatásukat. A légköri rendellenességek elsősorban a Fekete-tengeren okoztak komolyabb és észrevehető zavarokat. Az elektromágnetikus gépek mindenütt megéreztek ugyan ezeket a természeti jelenségeket, amelyek azonban csak a hajózásban támasztottak gyakorlati nehézségeket.

Amikor ezek a rejtélyes légköri jelenségek megkezdődtek, a Fekete-tengeren úton levő hajók kénytelenek voltak megállni, mert a fedélzetén levő rádióadó állomások, valamint a szikratáviró gépek hirtelen beszüntették működésüket. Különösen a Fekete-tenger délkeleti részén és az anatóliai partok közelében érezték ezt meg a hajókon. A rádiós-tisztek, akik nem tudták a természeti tünetnyitől, azt hitték, hogy gépjük valamelyen okból elromlott és órák hosszat hiába keresték a hibát. Ugyanakkor a hajók iránytűi is felmondták a szolgálatot úgy, hogy a kormányosok tehetetlenül és tájékozódásra képtelenül álltak meg a nyílt tengeren. Az iránytű és a rádiókészülék nélküli gőzösök nagy része elvesztette az utat és céltalanul bojongott a tengeren, amíg a különös természeti hatás el nem múlt és a készülékek újból működni nem kezdtek. Nemesak kisebb tonnaúrtalmu hajók, hanem a legmodernebb készülékekkel felszerelt gőzösök is érezték ezt a megmagyarázhatatlan jelenséget. Azt hiszik, ezzel a természeti rendellenesség-

gel függ össze az a különös tünet is, hogy Constantában 22 fok, Mangaliában pedig 24 foknyi melegejt mértek és pedig borús időben.

Itt említi meg a bucarestii lapok azt az érdekes esetet, amely egy fővárosi polgár lakásában történt. Petruca Dumitrescu General Manuuccában levő lakásán ugyanis keddén délelőtt 11 órakor az egyik szobában hirtelen minden járható nélkül meggyulladt a függöny. A házbepiek nem tudják okát adni a tűz keletkezésének, mert a függöny és az ablak között mindössze egy vízzel telő üveg volt. Azt hiszik, hogy a szokatlan erejű nap-sugár a vizes üvegen, mint gyújtólencsén áthaladva, gyújtotta fel a függönnyt.

KAMARA SZINHÁZ

Olcsó-helyáras hét:

Szombaton 9 órakor: UTOLSÓ TÁNC, Herceg Ferenc vigiátéka.
Vasárnap 3 órakor: DALOL A NYAR, Erdélyi Mihály operettje.
6 órakor: A FELESEG, Bókay János vigiátéka.
9 órakor: ISTEN VELED, SZÉRELEM, Rezes György operettje.

Különös lopási ügyben nyomoz az aradi rendőrség

Rejtélyes körülmények között elkövetett lopás ügye foglalkoztatja az aradi rendőrség nyomozó osztályát. Marcu Viorel rendőrtiszt, a bünygyosztály főnöke arról értesült, hogy a Dácia-kávéházban eddig még ismeretlen tettes százezer leien felüli összeget lopott el Zimmermann István aradmegyei Siria (Világos) községből exportortól, aki a pénzt irattáskájába tette és azt maga mellett helyezte el a szomszédos széken. Zimmermann rövid ideig az egyik szomszédos asztalhoz ment, majd visszatérése alkalmával észrevette, hogy a pénzt tartalmazó táskáját távolléte alatt valaki ellopta. A lopásról a károsult eddig még nem értesítette a rendőrséget és ezért csupán a hozzáérkezett információk alapján indították meg a vizsgálatot. Egvelőre a lopás körülményeit még nem sikerült tisztázni és azt sem sikerült pontosan megállapítani, hogy a táskában mennyi pénz volt. Egyes értesítések szerint Zimmermann irattáskájában közel négyszázezer, mások szerint valamivel több mint százezer lei volt.

Huszonhat évi börtönt osztoft ki a büntetőtábla a bucaresti-i „zöld kerület”-nél leleplezett visszaélések vádlottai között

Tíz és félmillió lei kártérítés megfizetésére kötelezték az elítélteket

Bucaresti. (Rador.) Az ilfov-megyei büntetőtábla most hirdetett ítéletet a bucaresti „zöld kerület”, vezetőségénél történt visszaélések ügyében. Alexandru Agopovici volt tisztviselőt 5 évi börtönre, tízezer lei pénzbírságra, Mircea Ionescu Gheorghe, Udroui és Ion Antonie vádlottakat 5-5 évi börtönre, kétezer—kétezer lei pénzbüntetésre, Radu Popoviciot kétevi börtönre, kétezer lei pénzbüntetésre, Joachim Pop vádlottat háromévi börtönre, háromezer lei pénzbüntetésre, Ion Pavelescut egy évi börtönre ítélte, míg Mihail Ionescut felmentette. A büntetőtábla ezenkívül Mircea Ionescu, Alexandru Agopovici, Gh. Udroui, Radu Popovici, Joachim Popescu és Mihail Ionescu vádlottakat együttesen 10.502.675 lei polgári kártérítés megfizetésére kötelezte.

Érdekessegek a cenzura történetéből

Amikor egyszerre 580 lelkészt ítéltek halálra — Nyelvkivágással történt a cenzura a XVII. században

Beszélgetés Szimonidesz Lajos dr.-ral, az aradi származású, európai hírű egyháztörténésszel

Napjainkban Kelettől—Nyugatig a demokratikus és totális államokban egyaránt gyakorolja hatalmát a cenzura. A szellem, amely a cenzurát irányítja, természetesen nem egy és ugyanaz, mint ahogy az ok, amely miatt az államhatalom azt szükségesnek tartja, sem azonos. Az eszközök, módok tekintetében, ahogy a szellemi termékek cenzurázása történik, már több egyformaságot lehet tapasztalni, legfeljebb a büntetés mérvé szigorubb a tekintély-államokban, ahol egyébként a cenzura is kiszélesítettebb területen működik s nemcsak az olvasnivalót korlátozza, hanem a beszéd- és hallás-zabadságot is (külföldi rádióhírek hallgatása és azok terjesztése). A cenzura természetesen nem újkori találmány, nagy múlttal rendelkezik, s ha azt vizsgáljuk, rájövünk arra is, hogy a cenzura viszonylagos értelemben sokszor tudomány, kifejezetten történelme van, fejlődése s egyén és nemzetek életében sokszor döntő szerepet játszik.

A minap tudomásunkra jutott, hogy egy régi aradi ismerősünk (itt járt iskolában) Szimonidesz Lajos doktor, az európai hírű magyar teológus, egyháztörténész és filozófus szenzációs adatokra bukkant a magyar cenzura történetében.

Felkerestük otthonában a kiváló magyar tudóst, aki egy mennyezetű könyvekkel zsúfoltt teremszerű szobában fogadott ahol még állóban is könyvtornyok magasodtak, egy-két börfotelon és íróasztalon kívül kirekesztve minden fölös szobaberendezési tárgyat a négy fal közül.

Szimonidesz Lajos dr., aki tudvalevően egy egész könyvtárra való egyháztörténeti és filozófiai munkának a szerzője és legutóbb „A vallások története” című munkájával volt világszerte, miután megerősítette a híreszteléseket, elmondotta, hogy miként tévedt át az egyháztörténet munkatérletéről egy új mesyérré, amely végül is a magyar cenzura történetének a megírásához vezetett.

— Evezreddekel ezelőtt Egyiptomban a tudomány titkait a papság őrizte. Évszázadokkal ezelőtt pedig Magyarországon és sokfelütt másutt is, leginkább a papság volt jármas a szellemi tudományokban így a XVII-ik században is a papság irt könyvet, irt röplapot, ők voltak a kor újságírói. Működésük vizsgálatában feltétlenül el kellett jutnom a cenzura vizsgálatahoz, hogy a régi Habsburg-uralom idején a magyar vértanúk egész sorát állította. A régi magyar cenzura történetének az anyaga, mely sajtóvilágnosságra eddig még nem került, összegyűjtve, kiadásra készen áll és lélegzetelállító adatokkal szolgál.

Szimonidesz dr. ezután kérésünkre ismertett néhány kiemelkedő adatot a régi cenzura történetéből, mely most először lát napvilágot e lap-hasábon.

Az adatok ismertetésénél mindenestre rájövünk majd arra az igazságra, hogy a szabadon gondolkodni, beszélni, írni és cselekedni szerető ember, bárpenyűre is nem szereti a cenzurát, ha összehasonlítást tesz annak múltbeli és jelenkori megnyilvánulása között, úgy a cenzura mai formájával még „elégedett” is lehet.

A régi osztrák cenzura első áldozata Moschovinus Poloni János bícsi unitárius lelkész volt, akinek könyve miatt kiszolgáltatták a világi hatóságoknak, mely a szerzőt „eretneknek” bélyegezte és halálraítélte. A cenzurát ugyan súlyosabb már nem lehetett, de azért a bírák, akik a halálos ítéletet kimondták, tudták, hogy annak végrehajtására nem kerül sor.

Hihetetlenül súlyos büntetések

Ugyanebben a hibszemben voltak a bírák Drabik Mátyás esetében is. Drabik nagy tudású ember volt, famulusa a 2 évig Sárospatakon tartózkodott Comenius Amos Jánosnak, a világpedagógia legelső tudósának. Drabik már a XVII. század elején az osztrák uralom elleni mozgalom irányítója volt, 1670-ben könyvet irt melyben arról álmódzott, hogy az osztrák udvar uralmát Keletről jövő hatalom semmisíti meg. Elképzelése szerint a magyarokat és a törököket közös vallásra kellett volna hozni s azután a csehekkel és a lengyelekkel kell összefogni a bícsi udvar ellen.

Drabikot Nádasdyval együtt elfogták. A bíróság Drabikot halálra ítélte. Drabiknak az uralkodó nem kegyelmezett meg. Az ítélet szerint először levágták a jobbkezt, azután kiyágták a nyelvét s csak ezután vágták le a fejét. Miután a hóhérok munkájukkal így elkészültek, Drabik törzseit könyveivel együtt rárakták egy szekerre és a Szamár-hegyre vitték. Itt holttestét és az írásokat elégették s a hamvakat Pozsonyban, ott, ahol a legmélyebb a Duna, a folyóba ontották.

Az eset nagyon nagy megröbbenést keltett, mert mindaddig katolikus és protestáns lelképásztorok írásban és szóban bátran hadakozhattak egymással, de ezentúl a sajtószabadság megszüntetés volt.

1673-ban „Arma triomphantia” (Győzedelmeskedő fegyver) címen röpirat jelent meg, amely a dinasztia ellen foglalt állást. Ennek a sajtóterméknek a kapcsán a bíróság 580 lelkészt halálra ítélte! Az uralkodó „kegyelme” folytán azután csaknem valamennyien galylarabságba kerültek. Ennek a röpiratnak állítólag utolsó példánya Arva Bethlen Kata, nagymenyedéi könyv-

tárában tűzvész alkalmával elpusztult. Egészen bizonyos azonban, hogy Erdély szívében ebből a corpus delictiből még több példányra lehetne akadni.

Nem kisebb megröbbenést váltott ki a magyarországi lakosság körében Kerman Dániel evangélikus püspök halálraítéltetése, Kermanról az udvar csak annyit tudott, hogy meggyőződéses Rákóczi-párti. Összeesküvés bizonyíték azonban nem jutott a bíróság kezébe. A mozgalom leveretése után husz év telt el, amíg végre mégis találtak valamely jogcímet arra, hogy perbe fogják. Azzal vádolták, hogy az evangélikus lelkészek felavatási okmányában a katolikus vallást sértő kifejezések foglaltatnak. A püspök, mint halálraítélte, Pozsonyban, a börtönben halt meg.

1724-ben Gyöngyössi Pál kassai lelkészt (a magyar Villont) egy nyolcsoros versért halálra ítéltek, majd kegyelem folytán örökre száműzték az országból.

1740-ben Bahil Mátyásnak gyűlt meg a baja iratai miatt a cenzurával. Bahil kibujdosott az országból s a porosz hadseregbe állt, mely fent, Sziléziában harcolt. Az osztrák cenzura azonban nem volt rest külön expedíciót szervezett Bahil elfogatására, ami sikerült is. Bahil Olmützbe hurcolták, onnan Pozsonyba, de a halálos ítélet végrehajtása előtt a porosz király közbelépése mégis megmentette, és Poroszország néhány magasrangú osztrák tisztj ellenében kicseréltette.

A cenzura üldözteségeinek nem kevésbé nevezetes példája volt Pécsi István Ferenc esete. Büne az volt, hogy „vitába szállt” Kollárral, Mária Terézia könyvtárnokával, aki egyik könyvében azt írta, hogy Magyarországnak rákfenéje a nemesség. Pécsi vitája mindössze annyiban állt, hogy egyetlen egy darab könyvet irt s azt is inkább magának, mint másnak. Egyedül öccsének mutatta meg, aki, miután azt elol-

A legújabb történelmi kutatások a Martinovics-ügyben

A sajtócenzurabírók „tulkapásait” megkoronázta a Martinovics-ügy. Az új kutatások nyomán már az egész Martinovics-ügyet is egészen másképpen kell kezelni, mint azok a történetírók tették, akik Pulszky, Kossuth és Deák szemzöngéből nézték a dolgokat. Ezidőszertől számos dokumentum bizonyítja, hogy Martinovics a magyar történelemben csak az agens, provocateur szerepét játszotta. Rebizonyosodott, hogy a becsületlen Martinovics szolgálatára nem helyezte súlyt a bícsi udvar s Pestet ahias nélkül kellett elhagynia. Amikor azonban mint „spicli” belépett a bícsi rendőrség szolgálatába — ezt a ténykedését azóta már Fraknói tudományosan is behizonyította — akkor azonnal prelátus lett és a császár fizikusa. Spiclimunkájának legfőbb ténykedése volt az a szervezőutazás, amelyet Temesváron kezdett meg s Pozsonyban fejezett be. Háromszáz magyar embert csak lépére. Egyszerű feljelentés nem volt elég, tehát családul kijelentette, hogy a „Kátét” nem nyomtatja ki, hanem azt mindenkinek a maga számára le kell másolnia. Mind a háromszáz lemasolták a Kátét, ami főbenjáró bűn volt és elfogatás esetén bizonyíték. Martinovicsot „letartóztatták” s a „forradalmi vezér” vallott. Rögtön bement a háromszáz nevet, akiknél a Kátét megtalálhatták. A per csunya volt. Egymást árulták el az emberek, csak Kazinczy vezetett félre a hatóságokat. Menteni akarta egyik jóbarátját. Emiatt hat esztendő börtönt kapott. Most végre megkerülték Kazinczynak eddig kiadatlan vállomásai és az élete végéig börtönben sanylódtt Bacányi ismeretlen önéletrajza. Abaffy Ferenc árvai alispán ugyancsak kiadatlan írásai s végül Óz Pál emlékirata. Ez utóbbi írásmű mentes minden forradalmiságtól, magyar szabadselvű politikai nézeteket tartalmaz, de az ítélet szerint Óz Pál kivégeztetésével egyidejűleg a hóhérnak a kéziratot is el kellett égetni. A hóhér el is égetett egy iratot — de nem az eredeti emlékiratot, amely most végre kezeink között van. Mjndezen írások csak alátámasztják a Martinovics elleni vádat. Martinovics ellen szól az új történelmekutatás azon megállapítása is, hogy a börtönből memorandumot irt a császárnak, melyben tanácsot ad a forradalmak kiküszöbölésére. Ez az emlékirat a legbarátabb merénylet volt a magyarság léte ellen. Szerencsétlenségére a huszonkétéves nádor, (akit az új történelem már „vádlottak padjára illett”), tulicidálja Martinovicsot és egy olyan memorandumot szerkeszt, amely a magyar szellemszabadságot teljesen béklyóba veri. A sors kegyetlenül

vasta, a könyvvel együtt kocsi szállítás és a szomszédos községbe hajtattott. Itt éppen egy telekkönyvi komissio tartózkodott. Pécsi közölte velük, hogy bátyja az osztrák udvar ellenes művet irt, mire a telekkönyvi komissio (jellemző az akkori viszonyokra) elfogta Pécsi Istvánt. A szerencsétlen embert írásért jobbkeze levágatására és nyelve kivágására ítélték, de kegyelemből életfogytiglani fogságot kapott Grázbán, II. József császár egy nap keresztül utazott Grázbán. Kocsijával a folyóparton hajtattott, amikor feltűnt neki egy rab, aki derékig erő, hatalmas szakállal, rengeteg bíncsel megterhelten, börtönreai társaságában éppen szokott sétáját végezte. Férdeklődött a rab bünei iránt s a kapott felvilágosítás után megállította a kocsit és magához intette a rabot.

— Mondd csak, fiam, te harcolsz olyan nagyon a Habsburgok ellen? — fordult a császár Pécsihez.
— Igen bizony! — hangzott a rártati felelet.
— És hányan vagytok? — faggatózott tovább a császár.

— Csak én egyedül! — csendült uira a hűszke hang.

— Na, fiam, akkor nagy marha vagy — mondta nevetve II. József és azonnal intézkedett, hogy Pécsi engedjék szabadon.

KALOTAI GÁBOR

A nagyvezérkar 19. számú közleménye

Bucuresti. A nagyvezérkar 19. számú közleménye: Az igénybevett javak tulajdonosainak az alantlakat hozzuk tudomására:

1. Az elrekvirált állatok, kocsik, löszerszámok és kerékpárok tulajdonosai a rekvirálas alóli kérvényeket az illetékes hadkiegészítő parancsnoksághoz nyújtsák be, ahol azokat a törvény ut utasításainak figyelembevételével intézik el.

2. A gépjárműveknek rekvirálas alóli felmentésre vonatkozó kérvényeket a területiális hadsereg illetékes parancsnokságaihoz kell benyújtani, ahol azokat a nagyvezérkar utasításai alapján intézik el.

3. A visszaszármaztatási kérvényeket a lehetőségek és a rendeletek figyelembevételével intézik el és közlik a féllel.

4. Minden ilyen természetű kérvényt aprilis elsejéig fogad el a nagyvezérkar és a később beérkező kérvényekre nem ad választ.

FORUM FILMSZÍNHÁZ.

Ma szenzációs kettős premier:

Telefon 20—10.

I. Benoit kapitány küldetése

Izgalmas kém-film

Jean Murat és Mierille Balin-al

Fox híradó a legújabb háborus eseményekkel

Előadások 5. 7.15 és 9.30 órakor

II. A rettegés háza

A szezon legizgalmasabb gangster-filmje

Edward G. Robinson és Humphrey Bogart-al

3 órakor matiné olesó helyárrakkal

ARADI KÖZLÖNY

Telefon: 11-61. Burgonyeszi KÖZLÖNY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Egész évre ... 840 lei Negyedévre 210 lei
Félévre ... 420 Egy hó...apra 70

Milyen lesz a jövő gépkocsija?

Végre egy kis békés hír Amerikából. Nem kell csodálkozni, nem békéről van szó, csak a régi, kedélyes békedökre, mondhatnánk béke-nyarakra emlékeztető érdekes újságokról. Azért békenyarakra, mert csak a kánikula szokott ilyen természetű híradást, sokat végigfuttatni a világsajtó érzékeny és mindent visszaadó tükrén. Azt olvassuk valahol, hogy Mr. dr. Miller Mac Clintock és John M. Lessels, ismert nevével amerikai autós szakemberek megállapították, hogy milyen lesz a jövő gépkocsija. Négy pontban foglalták össze elképzeléseiket, melyek pompás szakismeretük révén lejegyezték ki bennük. Az első pont szerint, minden automobil fotovillanós készülékkel rendelkezik majd, és irányítás sugarakat kibocsátó gépezettel, hogy ezáltal minden üsseuttközés előtte elhaladó kocsival elkerülhető legyen. A második pontban a tudósok szerint az autókban rádióállomás lesz és minden utkereszteződésnél automatikusan kapják a jeleket az ellenkező irányból haladó gépkocsitól, hogy idejében kitérhesselek. Minden gépkocsinak — mondja a harmadik pont — fotokémikus világítási berendezése lesz, úgy hogy mindig azt a részét világítja meg az utnak, amelyen az autó halad. Végül pedig új kövezési anyag borítja majd az uttesteket, hogy minden csuszamlást megakadályozzon.

Mr. Miller Mac Clintock és John M. Lessels ötletei valóban elsőrangúak. Az sem számít, hogy még ezeket eddig nem találták fel, ezzel sem ak, sem mi — akik elégtétellel állapítjuk meg, hogy milyen pompás lesz egy összekötés, árokbalordulás és más szerencsétlenség ellen biztosított gépkocsiban száz kilométeres sebességgel száguldani — egyáltalán nem történünk. Régebben úgy volt, hogy először feltalálták valamit és azután megmagyarázták, hogy mi a haszon az értékes újításban most éppen fordítva van. Az amerikai gépkocsiszakértők megelégedtek azzal, hogy elmagyarázzák, mi mire lesz jó, a további munkát rábízta a feltalálókra, akik minden bizonytalansággal szembe nézve a valóra váltatták Mac Clintock és Lessels ötleteit.

— ZÜRICH TÖZSDEZARLAT: Páris 900, London 15,90, Newyork 446, Brüsszel 76,25, Milánó 22,52 és fél, Amsterdám 236,80, Berlin 178,70 Szófia 550, Belgrád 10, Bucaresti 340.

— MINISZTERTANÁCS VOLT BUCURESTIBEN. Bucaresti. A kormány pénteken Tatarescu Gheorghe királyi tanácsos elnökletével minisztertanácsot tartott. A minisztertanács elfogadta azt a törvényjavaslatot, amelynek értelmében a román nép a török nép iránt érzett rokonszenvének kifejezésül egy török mintafalut épített a földregés és más elemi csapások által sújtott török területen. A minisztertanács ezután elhatározta a katonai összpontosításon lévő korrupciószerűnek nyújtandó segélyek arányát. A határozat értelmében április 1-től az arra rászorultak Bucarestben 600, más törvényhozást joggal bíró városokban 500, megyeszékhelyeken 450, mezővárosokban 400, községekben pedig 300 lei havi segélyt kapnak. A minisztertanács ezután még több naprenden lévő ügyet intézett el.

— Sajtófogadás a párisi román nagykövetségben. Páris. (Rador.) Richard Franasovic, Románia párisi nagykövete tegnap vendégül látta Cezar Petrescut, a Bucarestben megjelenő „Romania” című napilap főszerkesztőjét és több nagy francia lap szerkesztőjét.

— Budapestre látogat a Jugoszláv földművelésügyi miniszter. Belgrádból jelentik: Csuhrihovic földművelésügyi miniszter a jövő hét elején Budapestre utazik hogy megtekintse a mezőgazdasági kiállítását.

— Ismét visszatért a tél Belgiumban. Brüsszeli jelentik: Belgiumban ismét visszatért a tél. Brüsszelt hó lepte el és reggel óta hóvihár dúl. Az utcai közlekedést csak nagy nehezen lehet fenntartani.

— Új nemzetközi távbeszélőszabás. Bucaresti-ből jelentik: Április elsejétől kezdve a távbeszélőszabás életbelépteti a nemzetközi beszélgetések új díj-szabását.

— Rekvem gróf Malláth Gusztáv Károly lelkiudvéért. Budapestről jelentik: A Regnum Marianum Dainjanich_uccai székházának kápolnájában ünnepélyes rekvem volt gróf Malláth Gusztáv Károly ardeali (Erdély) püspök lelkiudvéért. Az istentiszteletet Kryvald Ottó prelátus celebrálta.

— APRILIS ELSEJÉTŐL KEZDVE ISMÉT KÉT VONATPÁR INDUL KÜLFÖLDRE. A vasút vezérigazgatója közli, hogy a Bucaresti és Arad között járó 201. és 202. számú gyorsvonatok április elsejétől kezdve Aradon és Curticion keresztül ismét közlekednek külföldre. Ezeknek a vonatoknak Bucaresti és Budapest között közvetlen kocsijuk lesznek és április 3-tól kezdve a két gyorsvonathoz hálókocsit is kapcsolnak ismét. A 201. számú gyorsvonat Bucarestből délelőtt 9 óra 50 perckor érkezik Aradra és 10 óra 08 perckor indul tovább Curticion irányában. A 202. számú gyorsvonat Budapestről jövet, este 21 óra 09 perckor érkezik Aradra. A másik vonatkozó gyors, miként eddig, úgy ezután is délután 6 óra 13 perckor indul Aradról Budapest felé.

Ifjuság!

Táncrajongók figyelem!!!

A „Könyv a férfiaknak” o. vigjátéklagerben láthatjátok először a legújabb táncot, a „Fogast”, a Lambeth-Walk utódját, az URANIA moziban!

— Terkán Lajos budapesti egyetemi tanár halála. Budapestről jelentik: Terkán Lajos dr. egyetemi magántanár, több tudományos társaság tagja és a magyar csillagászat egyik nagynevé tudósa, 63 éves korában elhunyt. Terkán a magyar csillagászat terén feltehetően érdemeket szerzett.

— Viharok pusztítottak országszerte. Bucaresti. (Rador.) Pénteken csaknem az egész ország területén erős viharok tomboltak. A nagy esőzés és szélvihar következtében több helyen zavarok keletkeztek a telefon és táviróirgalmokban. Az illetékes hatóságok megfelelő számú szakmunkás személyzetet küldtek ki a keletkezett hibák megjavítására.

Újabb narancs és grapefruit érkezett

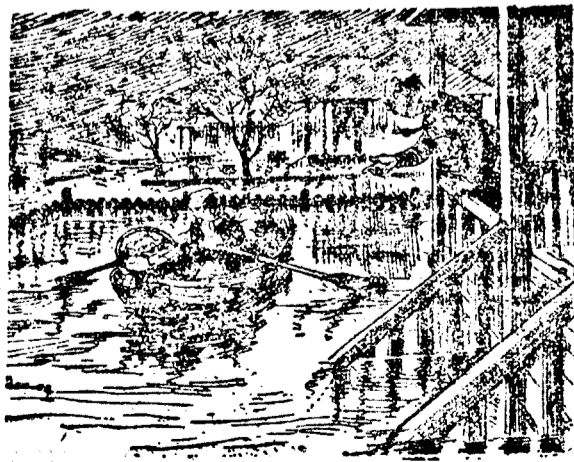
Kohn József, luteránus templommal szombon

— Lezuhant egy francia repülőgép. Páris. (Rador.) Egy Dornier 17-es gyártmányú bombavető repülőgép szerencsétlenség következtében csúszottokén délután Északfranciaországban lezuhant. A repülőgépen helyetfoglaló személyzet meghalt.

— Új vasútvonal Albániában. Rómából jelentik: A „Tempo” című fővárosi lap magántávirata szerint az olasz kormány elhatározta hogy vasútvonalat épít Durazzo és Elbasan között. Ennek a vasútvonalnak különösen katonai szempontból lesz nagy jelentősége. A stratégiai vasútvonal építését az olasz kormány április hónapban már meg is kezdte.

— Megkezdik az oroszországi új hóoltermő vidékek kiaknázását. Moszkvából jelentik: Legközelebb megkezdik azoknak a hóoltermőknek a kiaknázását, amelyeket legutóbb fedeztek fel a Fekete-tenger közelében.

Arviz-humor

— Kérem, ez mégis csak hallatlan. Ön az én féltve gondozott konyhakertemben csodaközik...

Felhívás

a zárórend betartására

Az aradi rendőrkisztrura vezetője, Reu Ilie dr. vezérfelügyelő közli az érdekeltekkel, hogy a legszigorúbban tartásuk be az új zárórendekeztéseket. Reu Ilie dr. személyesen meggyőződött arról, hogy egyes szórakozóhelyiségek tulajdonosai nem alkalmazkodnak a kötelező zárórához és ezért ismételtén figyelmezteti a kávéház-, étterem-, klub és egyéb más szórakozóhelyiségek tulajdonosait, hogy salát érdekükben helyiségeiket az új zárórendekeztéseknek megfelelően zárják be. A mal naptól kezdve a rendőrség részéről szigorúan ellenőrzik, hogy a szórakozóhelyiségek betartják-e az új zárórendekeztéseket és ahol kihágást tapasztalnak, jegyzőkönyvet készítenek, amelynek alapján a törvény teljes szigorával bírságozzák a helyiségek tulajdonosait. Harmadszori kihágás esetén pedig a helyiség végleges bezárását is elrendelik.

— Magyarországon nem törnek át a nyári időszámításra. Budapestről jelentik: A kereskedelmi miniszteriumban, a nyári időszámítás bevezetése kérdésében tartott értekezleten az államvasutak kiküldöttjei technikai okokból ellenkeztek az új időszámításra való áttérést. Ezek után az idén valószínűleg nem kerül sor a nyári időszámítás bevezetésére.

— Házasság. Aradi vonatkozású családi ünnepekre szóló meghívókat kézbesített ki a napokban a posta. Pogány Mór, az ismert nevével, kiváló budapesti műépítész és felesége, Szabó Margit, akit közeli családi köteleknek fűznek Aradhoz, tudatják a meghívóval, hogy fiuk, Pogány Miklós, március 30-án déli 12 órakor vezeti oltárhoz a budapesti belvárosi nébánia-templomban borosjenői Jenev Klárát, borosjenői Jenev Rezső és felesége, vérvölgyi Bányay Erzsébet leányát.

— KÉTÉVES TANFOLYAM BERLINBEN EURÓPA DÉLKELETI ÁLLAMAIBÓL SZÁRMAZÓ IFJÚ KERESKEDŐK RÉSZÉRE. Berlinből jelentik: A német közigazdaság Kelet- és Délkeleturóna iránt egyre növekvő érdeklődésének megfelelőleg Berlinben április 15-én kétéves tanfolyam kezdődik német és Európa délkeleti államaiból származó ifjú kereskedők részére. A tanfolyammal kapcsolatban kirándulásokot rendeznek és diákcserék megvalósítását is tervbe vették. Külön alapítványt létesítettek és ebből fedezik a tanfolyamon résztvevők kiadásait.

— Meghalt Faragó Jenő színművész. Budapestről jelentik: Faragó Jenő, magyar hírlapíró és színművész, hatvanöt éves korában meghalt a budapesti Sista-szatóriumban. Faragó ötven évig volt újságíró. Ezenkívül harminc operettet írt és százhatvan operettet fordított. Nagy sikere volt a Casanova, Elsler Fanny, a Kórta lány és Három a tánc című műveivel. Legutóbb husz éven át a Magyar Hírnap munka-társa volt, majd a „8 Órai Újság”-nál dolgozott.

— Eltemették Rényi Lajosné. Péntek délután három órakor a régi zsidótemető halottasházából helyezték örök nyugalomra Rényi Lajosné, szíjfőtt Gräner Karólát. Rényi Tibor, ismert aradi gyógyszerész és illatszergyáros édesanyját, akinek elhunyt városzerte általános részvételt váltott ki. A temetésen a rokonnak, az ismerősöknek nagy száma vett részt. A ravatalnál dr. Vágvölgyi Lajos neológ főrabbi mondott megrázó erejű beszédet, majd a sírnál Weisz Sándor főkátor vezetésével a templomi énekkar gyászdalokat énekelt.

Rényi Lajosné ravatalára szánt koszorúmegváltás címen a Szeretetház javára az alábbi adományok folytak be: Reismann Jenő 100 lei, dr. Valkó Dezső 200 lei, Überall János 100 lei, Herskó Béla 100 lei, Erényi Imre 100 lei.

— Meghalt az apagyilkos fiú. Timisoararól (Temesvár) jelentik: Hirt adott az Aradi Közlöny arról a borzalmas gyilkosságról, mely nagyszombaton a Timisoarához (Temesvár) tartozó Kardos-telepen történt. Husvéti kalács miatt összevesztett apa és fiú, melynek során Faragó István 57 éves napszámot fia meggyilkolta, de ő maga is súlyosan megsérült, mert a dulakodás hevében apja hétszer szurta meg. Faragó Pál most a kórházban kiszervezett és így a Kardos-telepi drámának két halálos áldozata van.

— Egészségügyi tanfolyam női jelentkezők számára. A megyei főorvosi hivatal felhívja Arad város és a megye asszonyainak és leányainak figyelmét, hogy iratkozzanak be arra az egészségügyi tanfolyamra, amely rövidesen megnyílik Aradon. Az előadások április első napjaiban kezdődnek meg és olyan időpontban tartják meg azokat, amikor nincsenek megátolva napi teendőikben. A tanfolyamon társadalmi megkülönböztetés nélkül, bárki résztvehet. Részletes felvilágosításokat szolgál az Egészségügyi Szolgálat hivatala. Itt történik egyébként a beiratkozás is. A beiratkozás határideje április 7. Ez a tanfolyam kapcsolatos azzal a törvénnyel, amely a nők kötelező geről határoz háború esetére.

— Az evangélikus meggyűlés szívesen látja vendégül hétfő d. u. fél 6 órakor tartandó kávédelutánián.

— Veszedelmes tűz a Regában. Galatiból jelentik: Tegnap éjjel Targut Beresin heves tűzveszély történt. A tűz, mely az egyik ház konyhájában keletkezett, egész városrészt elhamvasztott. Az oltási munkálatozon a helyi tűzoltóság, a tartományi küldöttség és a rendőrség vett részt. A hatalmas tűzveszély alkalmával a kár összege 1.000.000 lei.

**A magyar köznevelésben
szolgálatában**

**Schweitzer József dr. főgimnáziumi
tanár érdekes előadása**
a Magyar Népközösség ismeretterjesztő elő-
adássorozatának keretében

Az aradi Magyar Népközösség ismeretterjesztő előadás-sorozata keretében Schweitzer József dr. főgimnáziumi tanár tartotta meg érdekes és alapos tudományos felkészültségű előadást a vérről. Elsősorban ismertette a vér főbb elemeit, feljárja a vörös és fehér vérszettek különleges szerepét az életfunkcióban, majd rámutatott arra a védő szolgálatra, amelyet a testben ezek a vértesszettek teljesítenek.

Az emberi test haláláig végzi ezt a testet védő munkát a vér: az anyagváltástó szerpét. Közömbösíti a mérgező anyagokat és bacillusokat és az életműködéshez fontos anyagokat az eloszló erek útján vigyi a test minden részébe. A szív működést és a vörös szerepét az emberi testben ismertette az előadó, majd a légzésről a vér által a testbe kerülő oxigén, mint életető elem — szerepét — a fel.

A vér, mint a test egyik elsőrendű öre megvéd a táplálék és a lélegző útján testbe került bacillusoktól, — a fehér vérszettek semlegesítik, árthatatlanná teszik. A vérről kapcsolatos megbetegedésekre vonatkozólag és az egészségvédelemmel kapcsolatban szerzett még értékes felvilágosításokat a nagyszámú hallgatóság, amely a kiváló előadó az előadás befejezése után meglepő ünneplésben részesítette.

Jugoszláv kereskedelmi bizottság és utaslelküldöttség utazott át Timisoarán (Temesvári). Timisoaráról (Temesvári) jelentik: Csütörtök este Timisoarára (Temesvár) érkezett a Jugoszlávial vonaton egy nagyobb Jugoszláv ujságíró-delegáció, akik a román—Jugoszláv kereskedelmi tárgyalásokra utaztak Bucurestibe. A Jugoszláv ujságírók két óra hosszat vártak a timisoarai (Temesvár) pályaudvaron és itt Beran dr. főpolgármester, volt miniszter Timisoara (Temesvár) városa nevében, míg a sajtófőnökség nevében Mihalescu Tóti igazgató fogadta őket és a tisztelőikre az állomási étteremben bankettet adott. A Jugoszláv ujságírók névsora a következők: dr. Velimir Dimitrisch, a Jugoszláv külügyminisztérium sajtófőnöke, dr. Branko Szokolics, a jugoszláv sajtószelektó vezetője, Manoil Czerovics, a "Vreme" vezetője, Zlatka Damovics, a "Hrvatski", Macsek lapjának szerkesztője. A Jugoszláv ujságírók a bankett után még éjjel tovább utaztak. Tegnap este féltízegyet órákor a Szabadka—Jimbolia (Zsombolya), vonalon Timisoarára (Temesvár) érkezett a kereskedelmi tárgyalások küldöttsége is, melyet Andre Ivan dr. kereskedelmi és ipariügyi miniszter vezet. A küldöttségben helv foglalt a minisztérium igazgatója, dr. Dragoslav Mihailovici, továbbá a kabinetfőnöke dr. Malinar is. A küldöttségben ott volt Belgrad városának főpolgármestere, Voin Ciuricic aki azonban nem utazott tovább a fővárosba, hanem Timisoarán (Temesvár) maradt, mint a város vendége és itt tanulmányozza a város szociális intézményeit.

Házasság. Rosenblau Irén és Adler Tibor vasárnap délután 4 órákor tartják esküvőjüket az Izer neológ templomban. Ismerőseiket szívesen látják.

Olasz tanulmányi bizottság Németországban. Berlinből jelentik: Olasz tanulmányi bizottság tekintette meg a német gazdasági és ipari központokat és tanulmányúttalának befejezése után az erdők mezejébe látogatott.

Válalás ünnepe a grádistan (Mosóczy-telep) református imaházban. A grádistan (Mosóczy-telep) reformátusok folyó hó 31-ikén, vasárnap délután 4 óráig kezdettel válalás ünnepeit tartanak az Irvian-ucca 6 szám alatti imaházukban. A műsoron a vasárnapi iskolás gyermekek énekszámait és szavaltat szerepelnek. Ünnepejükre mindenkit szeretettel hívnak és várnak.

Plac árak. Zöldsegfélék: Zöldpaprika: 5 lei dá, rabja, ó-burgonya: 5-6, újbúrgonya 15. vöröshagyma 4-5 lei kilója. Zöldhagyma: 2 lei kötege, sütődök: 16 lei darabja, szárazbab 20 lei kilója, katarábe 2. tormá 1-3 darabja. Lenese: 22 lei kilója, bab: 20 lei literje, répa 12 lei, petrezselyem 12, paszternák 12, zöldpetrezselyem 12, hónaporsetek 8, téretek 2-3 lei kötege. Épenő: 30, fokhagyma 30 lei kilója, levelca káposzta 10, fejes káposzta 10-14 lei darabja, savanyukáposzta 14 lei kilója, Levesbe való zöldség: 12 lei kötege, saláta 12-15 lei darabja. Teltermékek: Télihúr: 18-20, luhuró 40 lei kilója. Tei: 6-8, teifel 45 lei literje. Vaj: 110-120 lei kilója, tojás: 2-2.30 lei darabja, Gyümölcsök: Alma: 12-25, héjasdó 22-24, hámozott dió: 60-64, aszaltalva 16-24 lei kilója, citrom 4-5 lei darabja, Szármások: Pulyka 500, tyúk 140-220, kövér lúd 600-650, sovány lúd 720, csirke 60, galamb 35, kövér kacsa 400, sovány kacsa 220 lei párja.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTARAK:
HAJÓS Gyógyszertár, Bulev, Regina Maria 8
KAIN Gyógyszertár, Calea Banatulul 1.
NIEDERMAYER Gyógyszertár, Str. Cojdu.

A Mikes-féle Treiscaune (Háromszék) megyei birtoklásajlás ügye a kamara előtt. A kamarában Adrian Brudariu képviselő ismét felszólalt a Mikes gróf, Treiscaune (Háromszék) megyei birtokának kisaajlásával kapcsolatos rendeltőrvény ügyében és megindokolta az előző ülésen felhozott kifogásokat. Ionescu, Sisesti miniszter válaszában rámutatott arra, hogy az ügyben helyes határozatot hoztak. A birtokvisszaadás nem sérti a parasztok érdekeit. Istrate Micescu igazságügyminiszter is hozzászólt a kérdéshez és hangsúlyozta, hogy az elntetés becsületes és becsületbeli kötelességet teljesítenek a rendeltőrvény-nyel. (Unifersul).

Olaszország, Spanyolország és Németország valószínűleg elismeri a kínai központi kormányt. Tokióból jelentik: A Domei-iroda római jelentése szerint Olaszország azzal a gondolattal foglalkozik hogy el fogja ismerni a Wang Csing Wei elnökléle alatt szombaton megalakuló kínai központi kormányt. Az ügy-nökség római megbízható értesítése szerint Spanyolország is el fogja ismerni az új kínai kormányt és valószínű, hogy Németország is ezt fogja tenni. London. A Reuter-iroda jelentése szerint az angol kormány sem mi körülmények között sem ismeri el a Wang Csing Wei-kormányt.

Ölőbb lett Satumaren (Szatmár) a kenyér és a másodosztályú hus. A cluj (Kolozsvár) királyi helytartóság megváltoztatta a satumarei (Szatmár) maximális árak egy részét. Elrendelte többek között a másodosztályú marhahús, valamint a kenyér árának leszállítását. Azonkívül egyéb változtatásokat is végzett a város áramlási rendeleit. A másodosztályú marhahús árát 24 leiben állapította meg. Satumare (Szatmár) forgyasztói részére a királyi helytartóság, míg a kenyérárakat 1-1 leuval mérsékelte. Az új kenyérárak a következők: fehér kenyér 9 lei, félbarna kenyér 7.50 lei, barna kenyér 6.50 lei.

Vörös eső hullott Firenze városára. Mlánból jelentik: Firenzében különös természeti túmeny történt. Szerdán vörös eső hullott a városra és a vöröses homokszemek vékony réteggel vonták be az utcákat, a fákat, az épületeket. Az esővel kevert homokot a légáramlatok hozták magukkal. A Firen-ze fölött végigszámuló vihar különben jelentékeny károkat okozott. Több fát gyökereitől kidöntött és egy templom harangját kiszakította a toronyból.

Halálozás. Varga András, volt Astra-gyári asztalos 73 éves korában, 28-án elhunyt. Temetése 30-án délután 6 órákor lesz. A felsőtemető halottsházából. Az elhunytban Varga Testvérek, villanyszerelők az édesapjukat gyászolják.

Három szerzetest agyonlőtt. Öt megsebesített egy amokiuói olasz kapucinus-barát. Rómából jelentik: Véres dráma játszódott le a Palermó melletti Tagliano helység kapucinus-zárdájában. Egy szerzetes reggeli mise közben hirtelen megőrült, kétéso-vú vadászfegyvert ragadott elő s vakon lövöldözni kezdett. Egy barát azonnal meghalt, kettő kórházba-szállítás közben szenvedett ki. Három szerzetes súlyos, kettő könnyebb sérülést szenvedett. Az amokiuói szerzetes ezután a közeli erdőszébe menekült. Elfozták és az elmeegógyintézetbe szállították.

Öt embert mart meg a veszettkutya. Kedd este felel és szerdán a kora délelőtti órákban izgalmas jelenetek játszódtak le a satumarei (Szatmár) Reg. Ferdinand-ut, a Mihai Viteazul- és Lucaci-uccákban. A vásáros emberektől nyugszó utcákon nagy riadalmat keltett egy kutya, amely habzó szájjal és lehajtott fejjel rohant végig a városban és mindenkit, aki útjába került, meggharapott. A pánikszertlen menekülő emberek között utat törve magának, a Reg. Ferdinand uton át a Mihai Viteazul-uccán szaladt végig, aztán bekanyarodott a Lucaci-uccába, ahol végül a Nottara színház előtt egy cigányember fadoronggal leütötte. Még nem lehet megállapítani pontosan a veszettkutya áldozatainak a számát. Eddig öt ember jelentkezett a városi tisztifőorvosi hivatalban. Az eddig jelentkezett áldozatok valamennyien férfiak. Közük van két katonája is.

SZÍNHÁZ

**Szombaton este: „Utolsó tánc”,
Herceg Ferenc vigjátéka
az olesóhelyáras két műsórán**

Szombaton este 9 órákor Herceg Ferenc remek vigjátéka kerül bemutatásra a Kamara Színház olesóhelyáras előadásainak során. Vasárnap három előadást tart a társulat. Délután 3 órákor Erdélyi Mihály kiülő táncos operettjét, a „Dalol a nyár"-t, 6 órákor Bókay János „A feleség" című vigjátékát füzte műsorra az igazgatóság, este 9 órákor Rezes György ki-robbanó sikert elért operettjét, az „Isten veled, szerelem" című nagyszerű udonságot látsza az együttes. Az előadás a kibővített jazz zenekart maga a szerző vezényli.

Ugy a szombat esti, mint a vasárnap három előadásra a színházi pénztár 20, 30, 40 és 50 leies helyeket bocsát ki.

A Kamara Színház műsora:

Szombaton este 9 órákor: „Utolsó tánc". Herceg Ferenc vigjátéka, 20, 30, 40 és 50 leies helyárrakkal.
Vasárnap délután 3 órákor: „Dalol a nyár". Erdélyi Mihály táncos operettje, 20, 30, 40 és 50 leies helyárrakkal. — Délután 6 órákor: „A feleség". Bókay János vigjátéka, 20, 30, 40 és 50 leies helyárrakkal. — Este 9 órákor: „Isten veled, szerelem". Rezes György táncos operettje, a szerző vezényletével, 20, 30, 40 és 50 leies helyárrakkal.

FÓRUM

Három aradi acen lakóinak panasza

Kapjuk a következő levelet:
T. Szerkesztőség! Az Aradi Közöny hasábjain hívjuk fel az illetékes hatóságok figyelmét azon kérésünkre, amelytől éjjeli és nappali nyugalmunk függ. Tavaly ősszel ugyanis a hatóságok engedélyezték egy körhintát és egy céjövészei bódé felállítását a Neagsu Bogdan, B. Carjan és a Ciocarljei-uccák sarkán. Miután ez a hely nem tér, csak szélesebb ucca és körökörül házak vannak, a környék békés, adófizető polgárainak nyugalmát lehetetjennné tette az állandó zene és puffogtatás. Most megdöbbenéssel látjuk, hogy a rossz idő elmultával újra készítek az „üzemeit". Ezzel hívjuk fel a hatóságok figyelmét arra, hogy a helyszínen gyözdődjek meg a helyzet tarthatatlan voltáról. Itt munkás emberek élnek, akiknek szükségük van nyugodt pihenőre, amit az állandó lárma, zaj, teljesen megakadályoz. Kérjük tehát, hogy ne engedélyeztessek a fentemlített helyen a körhinta és céjövölde felállítását. Hívem ugyanaz a helypénz a Szeftan cel Mare-teret is. Megjegyezni kívánjuk, hogy a közelben van a Ciocarljei-uccai elemi iskola, amelynek tanulói övejt és menet állandóan a bódék körüli ácsorgónak és egyáltalán nem élelletes dolgokat tanulnak. Mély tisztelettel: Több régi előfizető.

Az aradi háztulajdonosok szindikátusának közgyűlése. Az aradi háztulajdonosok szindikátusa 1940. március hó 31-én 11 órákor tartja folytatódagos évi közgyűlést a Fehér Kereszt nagyerőmben, melyre ugy a tagokat, mint a nem tagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

Összeesküvés Vilnában. Berlin. (Rador.) Vilnában az utóbbi időben súlyos politikai összeesküvést fedeztek fel, amelyeknek tettesei törvénytelen lengyel szervezetek tagjai voltak. Egy lengyel diákot már agyonlőttek és három lengyelt letartóztattak.

Szengázzal megmérgezte magát Furdul Vasile állomásfőnök, Satumareről (Szatmár) jelentik: Furdul Vasile, a domahidi vasútállomás főnöke szengázzal megmérgezte magát és meghalt. Az öngyilkosságot a vasútállomás egyik szolgája fedezte fel, amikor reggel, takarítás céljából benyitott főnöke szobájába. A hálószoba tele volt fojtó szengázzal. Furdul öngyilkosságát megelőzően valamennyi altó és ablakhasadékok gondosan elzárták a kálvhat megtörtme szénnel. A kiáramló szengáz aztán végzett vele. Az öngyilkos állomásfőnök bucsuleveleiben megírta, hogy fegyelmi vizsgálat folyik ellene s fél, hogy állásvesztéssel büntetik s családja kenyer nélkül marad. A vizsgálat megállapította, hogy Furdul csak kisebb fegyelmi vétséget követett el, amiért nem lárt volna elbocsátás. Furdul holttestét Cluj ra (Kolozsvár) szállítják s itt is helyezik örök nyugalomra.

Betörés. Az elmúlt éjszaka folyamán betörők jártak Musca Aurelia, Lae Barna-uccában levő üzletében. Az eddig még ismeretlen tettesek több ilyeszeszesitalt és különböző fűszerárut vittek magukkal. A betörők kézrekerítésére megindult a nyomozás.

Revolveres dráma a debreceni Aranybika-szállóban. Debrecenből jelentik: Kecsmár András budapesti motorszerelő pénteken az Aranybika-szállóban revolverrel rálőtt Horváth Rózsi artistanőre, majd saját maga ellen fordította a fegyvert és föbelötte magát. Kecsmár a helyszínen kiészvedett, míg Horváth Rózsi a sebészeti klinikára szállították. Valószínűnek tartják, hogy Kecsmár féltékenységből akarja megölni az artistanót.

Razzia. Péntekre virradó éjszaka razzia volt Aradon. A rendőrség nyomozó osztályának detektívjei Marcu Viorel rendőrtiszt, a hűnügyi osztály főnökének irányításával általános razziat tartottak a városban és ennek során negyven őrizetbevértelt eszközöltek. A rendőrségre előállították kihallgatása folyamatban van.

Mentőszereket a tengerbe zuhanó óriásrepülőgépek személyzete számára. Newyorkból jelentik: Az Egyesült-Államokban most próbálták ki egy mentőszereket, amely a tengerbe zuhanó óriásrepülőgépek személyzetének számára készült. A készülék 83 kiló súlyú és felüvázához 2 kg. szénsavra van szükség. Használaton kívül 90 köbcentiméternyi helyet igényelnek. Ez a mentőkészülék, ha fel van fúlvá, kényelmes helyet ad tíz embernek, másik tíz ember pedig belekapaszkodhatik. A mentőkészüléken helye van 4 viztartálynak, egy lezőkészüléknek, egy pumpának és egy szerszámzáknak, amely tartalmazza azokat az eszközöket, amelyek segítségével ki lehet javítani a mentőkészüléken esett sérüléseket.

NYILTÉR.

E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget sem a kiadóhivatal, sem a szerkesztőség.

Feleségemtól. Tóth Ilonától különváltan élek és érte felelősséget nem vállalok. Cocluban lott

Satu-Mare (Szatmár) belvárosa megmenekült az árviztől

Felrobbantották a folyó jegét, hogy a zajlás meginduljon

Satumare (Szatmár). A Somes (Szamos) vize másfél métert apadt. Egyideig még veszélyben volt a város, mert a jég nem akart megindulni. A katonaság segítségével azután felrobbantották a jeget, mire lassan és lomhán megindult a zajlás.

Az árvizveszély pillanatnyilag elmúlt. Ez azonban kevés vigasztalás annak az ötven családnak, amelynek minden elpusztult és most hajléktalanul, minden segítség nélkül mered a vigasztalan holnap elé.

A kárt ma még hozzávetőlegesen sem lehet megállapítani. A víz az eljött területéről csak lassan húzódik vissza és napok kelljenek, amíg tisztán lehet látni, hogy mi is történt valójában és mit pusztított el a szennyes víztömeg. Halvan év óta nem volt ilyen árvíz Satumaren (Szatmár) és csak a szerencse mentette meg a várost.

A városi polgármesteri hivatal külön bizottságot szervez, amely néhány nap múlva, amikor a víz már teljesen leülepszik, kiszáll a helyszínre és megállapítja az okozott kárt és tárgyal a segélyezés módjairól.

A polgármesteri hivatal egyébként szigorú

vizsgálatozt indít azok ellen is, akik a veszedelem pillanatában, hogy a maguk házaik menték, átvágták a fehérgyarmati vasút töltését és ezzel a vizet a cigánysor szerencsétlen lakóira engedték.

Ma egyelőre az a helyzet, hogy a víz 4 és fél méterre apadt, tehát 48 óra alatt két métert esett a vízállás.

Szolnok veszélyben!

Budapest. Ujszász népe az árvizveszedelem következtében a legsúlyosabb helyzetbe került. A lakosság szerda reggeltől állandóan talpon van. A férfilakosságot és a munkaképes nőket közérőként kirendelték az ujszász-vámosgyörki vasútvonalhoz, mert ez az egyedüli védője Ujszásznak, Zagyvarékának és magának Szolnoknak is. Ha itt át-töri az áradat a gátat, mindkét község, sőt Szolnok is teljesen víz alá kerül. Az áradat már most is magasabb a vasúti töltésnél, de a töltésen mindig újabb és újabb nyulágákat emelnek. Bonczos Miklós dr. belügyi államtitkár, az árvizveszedelem kormánybiztosa csütörtökön este újabb karhatalmat rendelt ki a veszélyeztetett területekre.

SPORT KÖZLÖNY

Harminkét játékos köteles megjelenni az ifjusági válogatott első rosta-mérkőzésén

Cosma A. vezeti a Petrosani (Petrozsény)–Arad mérkőzést

Az egyesületek bejelentései alapján a szövetség összeállította azoknak a játékosoknak a névsorát, akik az Unirea-kupa mérkőzésre készülő ifjusági válogatott első rosta-játékán vasárnap délelőtt a Gloria pályán fél 10 órakor megjelenni kötelesek. A játékosok magukkal kell, hogy hozzák szerelvényüket (ing kivételével), valamint egy hiteltérdemlő igazoló iratot, hogy mikor születtek.

A meghívott játékosok névsora a következő:

GLORIA: Slavei Jivan, Pacurar, Huzur, Siboteanu, Mladin, Novac, Damian, Cercel.
AMTE: Araczkí, Simandan, Sabau, Gyarmati.

AAC: Régner IV., Fader, Popa, Precup.
ATE: Barbu, Nagy, Sipos, Cizmar, Mandrutiu, Prasz.
Olimpia: Hegybelli, Botu, Tolan, Maimon.
Hakoah: Pirkó, Basch, Bahner II.
Crisana: Streza.
Unirea: Földi.

Ebből a keretből vasárnap két csapatot állítanak össze, de a rostamérkőzés folyamán vala-

mennyi meghívott játékos szóhoz jut és igazolhatja képességeit. Kedden, április 2-án újabb rosta-mérkőzést tart a szövetség és ezen a vasárnapi formák alapján már szűkebb keret szerepel, míg a csapat végleges összeállítására csütörtökön kerül sor.

A központi bíróküldő bizottság egyébként már ki is jelölte az Unirea Kupa április 7-iki fordulójának mérkőzéseire a játékvezetőket és ezek a következők:

Satumare (Szatmár)—Oradea (Nagyvárad), bíró Mihalescu Ioan.
Resita (Resica)—Timisoara (Temesvár), bíró Sepi Silviu.
Targoviste—Ploesti, bíró Roman Bogdan.
Braila—Bucuresti, bíró Vlahu Manole.
Cernauti—Cluj (Kolozsvár), bíró Protopenescu.
Sibiu (Nagyszeben)—Brasov (Brassó), bíró Dordea.
Chisineu-Iasi, bíró Vladovici őrnagy.
Petrosani (Petrozsény)—Arad, bíró Cosma Alexandru.

Négy kerületi bajnoki mérkőzés szerepel a vasárnapi műsoron

Részletes biródelegálás

Az alkerületi bajnokságban vasárnap négy meccset bonyolítanak le, miután az ATE s az AAC játéka nélkül jutnak 2–2 ponthoz a Gaianától, illetve Banatutól. Az Olimpia az Astra, a Titanus és a Crisana CFR a mérkőzések esélyesei, de meglepetés egyik meccsen sincs kizárva. Az ifjusági bajnokság vasárnapi fordulója, mint megirtuk, elmarad és helyette a Petrosani (Petrozsény) ellen készülő aradi ifjusági válogatott tart rostamérkőzést.

A vasárnapi mérkőzések részletes biródelegálását alább adjuk:

Magyarország résztvesz a „Kis KK“-n

Budapest. A magyar NB-együttes képviselőinek bevonulásával tanácskozást folytattak le az MLSZ illetékesei és ennek eredményeképpen elhatározták, hogy Magyarország is résztvesz az ugynevezett „Kis KK“-n. Erre vonatkozóan már értesítették is a román és jugoszláv szövetségeket és azt javaslikják, hogy az 1940. évi „Kis KK“-ugyan olyan sportbeli és anyagi feltételek mellett kerüljön lebonyolításra, mint az előző évek KK-mérkőzései.

O TATAR ÉS IORDACHE BÜNTETÉSE. A Venus—Juventus mérkőzésen tettlegeskedő két játékos ügyében a fegyelmi bizottság döntött és Tatar játékjogát 15 napra, Iordacheét pedig 8 napra függesztette fel.

O ISMÉT A GLORIA-PALYÁN TARTJA ÜLÉSEIT A SZÖVETSÉG. A szövetség a téli hónapokban a Crisana CFR klubhelyiségében tartotta meg üléseit és a jövő héttől kezdődően ismét a Gloria-pályán tartja meg azokat minden kedden. Hasonlóképpen a bírósület is a jövőben a Gloria-pályán fog ülésezni.

O KOHUT A TAXISOK CSAPATÁBAN. A Ferencváros egykori felejtetés szélsősáta: Kohut Vilmos, aki évekig Franciaországban működött, már régebben visszatért Budapestre és most a Taxisok csapatához igazoltatta le magát. A kiesés ellen küzdő Taxis csapat rendkívül megerősödött Kohut szerződésével.

Hirdessen az Aradi Közlöny-ben

Az új köztisztviselői alapszabályok intézkedései

Bucuresti. Tatarescu miniszterelnök által összeállított konzultatív bizottság gyorsított ütemben dolgozik a miniszterelnökségen a köztisztviselők státusának és a fizetések összeegyeztetésének előkészítésén. A bizottság tegnap fontos ülést tartott, amelyen résztvett Radu Portocala miniszter, N. Onțescu, a bizottság elnöke, G. Alexianu Bucegi-tartomány királyi helytartója és a bizottság több tagjai. Mint ismeretes, a Tatarescu által novemberben meghirdetett kormányzati program legfontosabb reformtervei között szerepelt az összes közszolgálati ágak az új alkotmány és a Nemzeti Ujjászületési Frontról szóló törvény keretében való átszervezése. E reform első fejezetét képezi az új köztisztviselői státusum és az összes fizetések összeegyeztetése.

A bizottság már le is fektette az új státusum és a fizetési összeegyeztetés irányelveit. A státusum rendezi a kinevezések és előléptetések ügyét, megállapítja a szükséges képzettséget és intézkedik vizsgákról és minősítésekről. A javaslat néhány napon belül a parlament elé kerül. A státusum több olyan rendelkezést tartalmaz, amelyek nagy fejlődést fognak jelenteni a közhivatalok kölcsönös felemelése terén. Ami a fizetések összeegyeztetését illeti, az eddig érvényben levő több mint kétszáz típusú fizetés helyett alig harminc fizetési típus marad, amelyeket három nagy csoportba osztanak be.

Miután a bizottság befejezte munkáját, Tatarescu miniszterelnök végleges formába önti a terveket, amelyek az ő politikai felelősségét tükrözik vissza és azokat felsőbb körök elé terjeszti.

Rádióműsor

Romániai időszámítás.

Magyar nyelvű hírek

8.30: Reichsender Böhmen (269,5 m. és 21 m. röv. hull.). 18.30: Reichsender Böhmen (269,5 m. és 31 m. röv. hull.). 18.50: Pozsony (298,8 m.). 19.50: Radio-Románia (364,5 m.). 20: Radio-Toulouse (228,6 m.) és Marseille Provence (400,5 m.). 20: Reichsender Böhmen (269,5 m. és 31 m. röv. hull.). 20.55: Róma II. (244,3 m.) és Róma III (221,15 m.). 22.15: London National (261,1 m.) és GSA (49,59 m. röv. hull.). GRX (30,96 m. röv. hull.). 23.15: Reichsender Böhmen (269,5 m. és 31 m. röv. hull.). 23.45: Pozsony (298,8 m.) 23.45: Belgrád (437,3 m. és 49,2 m. röv. hull.). 23.45: Nice PTT (253,2 m.) és Marseille Provence (400,5 m.). 23.50: Besztercebánya (765,3 m.).

SZOMBAT, MÁRCIUS 30.

Bucuresti, Radio-Romania. 12: Időjelzés, vizátlásjelentés, háztartási és orvosi tanácsok. 12.10: A természet és a szerelem a román dalokban. Lemezek. 12.44: Román dalok és táncok lemezek. 13.20: Időjelzés, művészeti, kulturális és sportközlemények. 13.30: Bécsi zene lemezek. 14: Hírek. 14.20: A zene folytatása. 14.40: Liviu Serban énekel. 15: Különféle közlemények.

Radió-Romania 18: Az Országőr szervezet órája. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Drámai és filmkrónika. 19.17: Pfitzner nyitányok lemezekről. 19.45: Hírek magyarul.

Bucuresti, Radio-Romania. 19.55: An. Culea előadása a népi romantizmusról. 20.10: Maxim Vasiliu tenor és Gheorghe Stanescu basszus hangversenye. 20.45: Hírek. 21: Rádióposták. 21.15: A Luceafarul zenekar Viorica Anghel énekszámával. 22.10: Hírek, sportközlemények. 22.30: Horia Furtuna rádióelőadása. 23: Román szentimentális zene lemezek. 23.45: Hírek külföldre franciául, németül, angolul és olaszul.

Budapest I. 7.45: Ébresztő, torna, hírek, közlemények, hanglemezek, éttrend. 11: Hírek. 11.20 és 11.45: Fejölvasás. 13.10: A rádió szalonzenekara. 13.40: Hírek. 14.20: Időjelzés, időjárás és vizátlásjelentés. 14.30: Szórakoztató hanglemezek. 15.40: Hírek. 17.15: A finn nép nevelése. Bakó Elemér dr. előadása. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18.40: Katonazenekar. 19.20: Közvetítés a Nemzetközi Mezőgazdasági kiállításról. 20.15: Hírek. 20.25: A magyar nótá. 21.40: Olasz szerzők hanglemezei. 22: Olasznyelvű előadás. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23.10: A Magyar Revü Tánczenekar játszik. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 0.20: Pertis Jenő és cigányzenekara muzsikál.

Budapest II. 18.15: Filmdalok hanglemezeiről. 18.45: Mezőgazdasági felőra. 20.30: A világ városai. Ifj. Entz Sándor dr. előadása. 21: Hírek. 22.35: Időjárásjelentés.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Az UGIR aradi fiókjához érkezett értesítés szerint:

Április 10-ig meghosszabbították az ipari vállalkozók és nagykereskedők kimutatásainak benyújtási határidejét

Kik mentesülnek az árellenőrzési törvényben előírt bejelentések a'ól

Az aradi kereskedelmi és iparkamara ezúton hozza az érdekeltek tudomására, hogy a termelés fokozásáról szóló törvény végrehajtási utasítása a hivatalos lapban még nem jelent meg, a bucaresti-i „Romania” című lap azonban teljes szövegében közli már a végrehajtásra vonatkozó új rendeletet, amely így hangzik:

I. szakasz: Az 1940. március 4-iki, 713. számú rendelet törvény 12-ik és 20-ik szakaszában előírt bejelentések megtételére nincsenek kötelezve az alábbi nagykereskedők és iparosok:

1. Azok a kisiparosok, akik az 1936. április 30-iki, az ipari képesítésről szóló 93. számú törvény értelmében legfeljebb 10 alkalmazottal, vagy 20 lóerős géppel dolgoznak.

2. Azok a nagykereskedők, akik kicsinyben is árusítanak és cégbejegyzésük úgy a nagyban, mint a kicsinybeni árusításra szól, a 713-1940. számú rendelet törvény értelmében kicsinybeni kereskedőknek tekintendők és nincsenek kötelezve a törvény 20-ik szakaszában előírt bejelentések megtételére.

3. Az állami egyeduralom tárgyát alkotó termékeket előállító iparvállalatok és ezek eladásával foglalkozó kereskedők.

4. Sör- és sörélesztő-gyárak és nagykereskedők, bor- és pálinkatermelők és nagykereskedők.

5. Az állami kezelésben működő iparvállalatok és ezek termékeinek eladásával foglalkozó nagykereskedők.

6. Az ipari szesz és termékei, valamint a rum-, likőr- és pezsgőgyárak és nagykereskedők.

7. A kenyér és sütemény, kétszersült, csokoládéostya, stb. gyárak.

8. A cukorka- és csokoládégyárak és nagykereskedők.

9. A mezőgazdasági és szőlészeti iparvállalatok és nagykereskedők, valamint az állat és baromfi-tenyésztők.

10. Az ásványvíz-, limonádé és szőlővízgyárosok és kereskedők.

11. Nyomdák, könyv- és lapkiadóvállalatok, könyv- és papírnagykereskedők.

12. Szén-, homok-, kavics-, kő- és márványbányák, a petróleumipar és finomítók.

13. Villany és gázipari vállalatok, valamint a természetes és folyékony gáz felhasználása.

14. Termékezési cikkek és művirág-gyárak és kereskedők.

15. Kertészeti cikkek és virágüzletek.

16. Bútor- és tükörgyárak és nagykereskedők.

17. Illatszergyárak.

18. Gyermekekjátékgyárak és nagykereskedők.

19. Művészeti cikkek gyárjai és nagykereskedők.

20. Szallag-, zsinór- és gombgyárak.

21. Ernyő-, bot-, csont-, bakelit- és galalit-cikkek gyárjai és nagykereskedők.

22. Ékszergyárak és kereskedők.

23. Szőnyeg-, kesztyű-, fűző- és divatcikkek gyárjai és kereskedők.

II. Szakasz: Azon iparvállalatok és nagykereskedők, akik e rendelet alapján mentesülnek a törvény 12. és 20-ik szakaszában előírt bejelentések megtételére alól.

továbbra is a törvény hatálya alatt maradnak az áruk árának ellenőrzése, valamint a törvény összes egyéb rendelkezéseinek tekintetében.

III. szakasz:

Az iparvállalatok csupán a nagyban eladási raktáraikban és üzleteikben lévő cikkeket tartoznak bejelenteni.

A 12-ik szakasz értelmében az iparvállalatok nyersanyag ugyanánt csak azokat a cikkeket jelentik be, amelyeket gyártmányvá feldolgoznak.

A 12. szakaszban említett nyersanyagokat, félgyártmányokat és gyártmányokat, valamint a 20-ik szakasz a) és b) pontjában említett árukat csoportonként és kategóriánként, mennyiségileg kilogramokban, méterben, literben, darabban, természetük szerint kell feltüntetni.

anélkül, hogy részletesen kellene megjelölni minden fajta cikket.

Minden egyes bejelentett kategória össz-ára tüntetendő fel.

A vevők címelt csak akkor kell bejelenteni, ha azok viszonteladók.

Azon iparvállalatok, melyeknek több termelési központjuk s azon nagykereskedők, akiknek több fiókjuk van, összesített kimutatást készítenek, csoportosítva s azt akár főszékhelyükön, akár a fiók székhelyén adják be.

A bejelentések minden hónap 1-10-ik napja között nyújtandók be s az előző hónap utolsó napján lezart üzletek figyelembevételével készítendőek.

A kimutatások benyújtási határidejének meghosszabbítása

A kimutatások benyújtási határidejének kérdésével kapcsolatban munkatársunk beszélgetést folytatott Lovina Andrei villanvgvári igazgatóval, az UGIR aradi tagozatának titkárával, aki a következőket mondotta:

— Telefonon érintkezésbe léptünk az Ugir bucaresti-i központjával, amely közölte velünk, hogy a nemzetgazdasági minisztérium kérésünknek mégis eleget tett és a március 4-iki törvény által megkövetelt kimutatások benyújtási határidejét április 10-ig meghosszabbította.

A minisztériumnak ez az intézkedése valóban helyén való volt, annál is inkább, mert az érdekeltek körében a kimutatások elkészítésével kapcsolatban még ma is teljes tájékozatlanság uralkodott. Ma.

pénteken látott ugyanis napvilágot az a rendelkezés, amely a kimutatások elkészítésére vonatkozóan újabb intézkedéseket tartalmaz és amelyet fentebb a kereskedelmi és iparkamara közleménye alapján teljes részletességgel közlünk.

Igy tehát a kimutatásokat ennek az új intézkedésnek megfelelően kell elkészíteni. Bizonyos részletkérdések azonban még mindig tisztázatlanok és ezért lenne szükség a március 4-iki törvény végrehajtási utasítására, amely viszont még mindig nem jelent meg. Ilyen körülmények között

a lehetetlenséggel lett volna határos a nagyipari vállalatok, valamint a nagykereskedők számára ezeknek a bonyolult kimutatásoknak március 31-ig való elkészítése és beadása.

Az érdekeltek remélik, hogy a végrehajtási utasítás most már rövidesen megjelenik és annak alapján április 10-ig elkészíthetik jelentéseiket.

Az Argus értesítése szerint a készülő végrehajtási utasítás egyik fontos intézkedése, hogy *a kimutatásokban a vevők nevét csak abban az esetben kell feltüntetni, ha viszonteladókról van szó.*

Az iparvállalatok esetében áruelneves alatt az

Április 10-ig kimutatást kell beadjanak árukészleteikről a petroleumtermékeket, vasárukat és cementet forgalomba hozó vállalatok

Az Aradi Közlöny egyik legutóbbi számában teljes részletességgel közöltük azokat az új fogyasztási illeteket, amelyeket a jövőben a petroleumtermékek, a vasáruk és a cement után kell fizetni. Tekintettel arra, hogy ezek az illetek az eddigieknél magasabbak, a pénzügyminisztérium elrendelte, hogy az érdekeltek a március 31-ikén raktáraikban, üzleteikben lévő fenti termékekről kimutatást készítsenek, ezt a kivetési pénzügyvizsgálatóság-

általuk gyártott cikkeket értik.

Ami azokat a nagykereskedőket illeti, akik kicsinybeni eladással is foglalkoznak, ezek nem kötelesek kimutatást készíteni ellenben kötelesek viszonteladó vevőikről névsort fellekeltetni és ezt szükség esetén az ellenőrző szerveknek bemutatni.

Megbeszélést tartanak Hágában a nemzetközi kereskedelmi kamara vezetői

Hága. (Rador.) A nemzetközi kereskedelmi kamara több vezető személyisége Hágába érkezett megbeszélés céljából, amelynek tárgyát nem köztölték. A megbeszélésen többek között berlini, párizsi, stockholmi és amszterdami kiküldöttek vesznek részt. Valószínűnek tartják, hogy a nemzetközi kereskedelmi kamara háború utáni helyzetét vizsgálják meg.

A növényi olajgyárak napraforgómaggal való ellátása

Röviden már megemlékeztünk a nemzetgazdasági minisztérium azon rendeletéről, amelynek értelmében az összes növényi olajgyárakat kényszerkartelliba tömörítik. Ugyanez a rendelkezés úgy intézkedik, hogy az 1940-41. év folyamán azok a növényi olajgyárak, melyek napraforgómagvakat dolgoznak fel, ezekhez a magvakhoz csak a nemzetgazdasági minisztérium által megállapított arányban juthatnak. A keret megállapításánál a gyár utolsó három évben eszközölt eladásait, a maximális termelőképeséget, valamint az egyes gyárak különleges helyzetét veszik figyelembe. Az érdekeltek növényi olajgyárak kötelesek a fentiekre vonatkozóan kimutatást benyújtani a nemzetgazdasági minisztériumhoz és ezt a kimutatást az adóhivatalnak, valamint az iparfelügyelőségnek is láttamoznia kell. A gyárak a napraforgómagvakat a jövőben csak az S. A. Oficiul de Vanzare a Uleiu-rilor Vegetale vállalattól szerezhetik be.

— A kormány megállapította a műtrágya árát. A Monitorul Oficial március 27-iki száma közli a nemzetgazdasági miniszter azon rendelkezését, amely a március 4-iki törvény intézkedései alapján a szuperfoszfát árát a következőképpen állapítja meg: 16 százalékos szuperfoszfát vagonja 29.800 lei, 18 százalékos szuperfoszfát vagonja 33.300 lei.

— Kurt Mott a nemzeti börtügyi bizottság tagja. A 838-1940. számú királyi rendelet értelmében Kurt Mottot, a Mott pezsgőgyár vezérigazgatóját öt évi időtartamra a nemzeti börtügyi bizottság tagjává nevezték ki.

— Felülvizsgálják az állam és a személyszállítási vállalatok között kötött szerződéseket. Ion Gurgutu közlekedésügyi miniszter törvényjavaslattal terjesztett a parlament elé az állam és a személyszállítási vállalatok között kötött szerződések felülvizsgálatáról. A törvénytervezet utal arra, hogy ezek a vállalatok nagyrésztben nem tudnak eleget tenni kötelezettségeiknek az időközben bekövetkezett drágulás miatt és ezért módot akarnak nyújtani arra, hogy szerződéseiket felülvizsgálják és szükség esetén a szállítási díjakat emeljék. Ez a díjemelés az autbuszok esetében nem lehet több, mint helvenként utasonként és kilométerenként 2,50 lei, míg a luxusautók esetében 4,00 lei. Abban az esetben, ha a szállítási vállalatok tulajdonosai írásban lemondanak szerződésük felülvizsgálásáról, szerződéseiket automatikusan meghosszabbítják és ez a hosszabbítás 9 és 18 hónap között mozog.

hoz legkésőbb április 10-ig eljuttassák és a szóban levő mennyiség után az illeték-különbözetet lefizessék.

Ez az összeg hat havi részletben fizetendő ki és az első részlet már április elsején esedékes. Azokat, akik a kimutatásokat nem készítik el, vagy késedelmesen nyújtják be, illetve hamis adatokat tüntetnek fel, szigorú büntetésben részesítik.

Legújabb jelentéseink:

Francia jelentés szerint:

Német hadihajók indultak a birodalomba irányuló vasérc-szállítás útvonalának védelmére

Páris. (Rador). Az Intransigeant Kopenhágából szerzett értesülése szerint a német tengerezetiügyi minisztérium nagyobb hadihajóegységet küldött arra a területre, amelyen az angol hadihajók ellenőrzést gyakorolnak a Németországba történő vasércszállítás meggátolása érdekében. A jelentések közlik, hogy a hadihajók harca elkerülhetetlennek látszik.

Páris. (Rador). Az Intransigeant azt írta, hogy a Londonban csütörtökön megtartott haditanács alkalmával elhatározták, hogy fokozatosan elzárják mindazokat az utakat, amelyeken keresztül Németország külkereskedelmét eddig lebonyolította. A határozat szerint a szövetségesek ennek érdekében érintkezésbe lépnek az érdekelt államokkal is.

Vizsgálat indul a lengyel állam volt vezetői ellen

Milánó. (Rador). Az olasz lapok jelentése szerint a Franciaországban székelő lengyel kormány elhatározta, hogy vizsgálatot indít Ridz Smigly

volt lengyel tábornagy, Beck volt külügyminiszter, Skladkovszky tábornok és több társuk ellen és felelősségre vonják őket a vesztes háborúért.

Összeült Moszkvában a legfőbb szovjettanács

Moszkva. (Rador). Pénteken délután a Kremlben megtartották a szovjet főtanácsának ülését. A kormány páholyában Molotovval az élen megjelentek a szovjet kormány tagjai. A megnyitó ülésen Sztalin nem volt jelen, Kalinin és Molotov megjelentek. Napirendül a következő pontokat fogadták el:

1. Jelentés a szovjetkormány külpolitikájáról.
2. A karjalai önkormányzati szovjet köztársaság átalakítása a szovjetunió karjalai finn szövetségi köztársaságává.
3. Költségvetési előirányzat.
4. A legutóbbi ülészak óta hozott törvények és

rendeletek megerősítése

Molotov külügyi népbiztos este nagy beszédet mondott az ülésen és ez alkalommal ismertette Szovjetország külpolitikai irányonalvezetését is.

Bucurestibe érkezett jelentés szerint Molotov szovjet külügyi népbiztos a legelsőbb szovjet tanács ülésén emondott külpolitikai expozéjában rámutatott a német-orosz barátság jelentőségére. Majd körvonalazta Oroszország magatartását a háborús konfliktus ügyében Molotov kijelentette, hogy Szovjetországnak minden tekintetben meg akarja őrizni semlegességét.

Nem időszerű a moszkvai angol nagykövet állomáshelyére való visszatérése

London. (Rador). Azokkal a külföldön elterjedt hírekkel kapcsolatban, amelyek szerint Williams Seeds moszkvai angol nagykövet a közeljövőben visszatér állomáshelyére, illetékes angol körök ki-

jelentették, hogy Williams Seeds egyelőre továbbra is Londonban tölti szabadságát, és Moszkvába való visszatérése még nem került napirendre.

Japán nyugtalan az USA hajóhadának Csendes-óceáni hadgyakorlata miatt

Newyorkból jelentik: Az amerikai hadsereg hajóhadának gyakorlatai április hó 2-án kezdődnek. A hathetes hadgyakorlatot a Csendes-óceánon tartják meg. Százharminc hadihajó, 350 repülőgép és 45.000 főnyi légénység vesz részt a hadgyakorlatokon, amelyeket Snyder admirális vezet. Richardson tengerészadmirális kijelentette, hogy ennek a hadgyakorlat-

nak az a célja, hogy az amerikai hajóhadat minden eshetőségre előkészítse.

Tokió. (Rador). A Stefani hírszolgálati ügynökség jelenti, hogy a japán lapok behatóan foglalkoznak az amerikai hajóknak a Csendes-óceánon levő nagy gyakorlataival. A japán lapok az amerikai flottá hadgyakorlatát japánellenes magatartásnak minősítik.

A törvényhozás munkája

Bucuresti. A kamara pénteki ülésén megvitatják azt a törvényjavaslatot, amelynek alapján Románia a földrendesséjuttató török területen mintafajút építet. Ezzel kapcsolatban Grigore Gafencu külügyminiszter is felszólt és többek között az alábbiakat mondotta:

— Képviselő urak! Tejes szívemből csatlakozom a magam és a kormány nevében ahhoz a megszavazott javaslathoz, amelyet ma a minisztertanács is jóváhagyott és amelynek az a lényege, hogy kifejezésre juttassuk rokonszenvünket és együttérzésünket a sok megpróbáltatással küzdött Törökország iránt, amely őszint és bátor barátunk (taps). Kormányunk megteszi a szükséges intézkedéseket, hogy minél hamarabb elhelyezzék azt az élő és maradvány emléket hűséges barátunk, Törökország földjén.

A kamara egyébként egyhangulag elfogadta a javaslatot.

A szenátus ülésén Ionescu Sisesi több törvényjavaslatot terjesztett be, majd a telepítési törvény vitájára került sor.

LAPZÁRTA:

(Rador-jelentések)

BERLIN. Berlii politikai körökben nagy érdeklődéssel fogadták azt a hírt, hogy a francia kormány esetleg Laval volt miniszterelnököt nevezi ki római francia nagykövetnek.

WASHINGTON. Sumner Welles pénteken másodszor jelent meg a Fehér Házban, ahol Roosevelt elnökkel tanácskozott az európai ügyekről.

LONDON. A Selenga és a Vladimir Mayakovski nevű orosz kereskedelmi hajókat amelyeket a Távolkeleten tartóztattak fel és Honkongba kísérték, mert azt gyanítják, hogy Németország részére dugárut szállítottak. Átadták a francia hatóságoknak. A hajókat — az illetékes minisztérium jelentése szerint — még nem engedték szabadon.

ANKARA. Papen német nagykövet Isztambulban meglátogatta az ortodox pátriárkát, hogy biztosítsa Németország békés szándékáról és arról az esztendő óhajáról, hogy a háborút a leghamarabb befejezzék.

WASHINGTON. A külügyi bizottság 15 millió dolláros hitelt szavazott meg Középlengyelország lakosságának felszervezésére. Itt hétmillió személyről kell gondoskodni, akiknek a jövő termésig nincs mit enniük.

TOKIO. A Domei-ügynökség jelentése szerint több japán hadihajó megakadályozta a San Antonio panamai hajó kirablását, amit kínai kalózok terveztek. A panamai hajó a nyílt tengeren haladt, amikor hat nagy bárka vette körül, amelynek legénysége késekkel és kardokkal felfegyverkezve a fedélzetre ugrott. A kapitány már elhatározta magát a megadásra, amikor feltűnt egy japán hadihajó, amelynek látára a kalózok elmenekültek.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapított meg: Alkalmazást keresők, elveszett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 lei. A fenti rendelet értelmében az apróhirdetéseket azelőtt fizetendő

ALKALMAZÁST KERES

Német-magyar perfekt gyorsíró-levelező, sokéves gyakorlattal állást keres. Megkeresések „Német-magyar” jelíté-
re a kiadóba kéretnek. 1527

ALKALMAZÁST NYER

Keresek április tizenötödikére mindenestől szobalányt, jó bizonyítvánnyal. Cim a kiadóban. 1531

Mindenestől főzőng április 1-re felvétetik. Cim a kiadóban. 1564

Egy házmeesterpár kerestetik. Bul. Reg. Ferdinand 58. 1543

Futóst felveszünk, biciklivel. Cim a kiadóban.

Főznitűd mindenestől keresetük elsejére, magánháza, kéttagú családhoz. Strada Episc. Ciorogariu 21. Jelenkezés délután 4-5-ig. 1573

LAKÁS

2 és 3 szobás, összkomfortos lakás május 1-re kiadó. Str. Stroescu No. 12. 1572

Egyszoba, fürdőszoba, összes mellékkel. Lyiségekkel május 1-re kiadó. Str. Oituz 111. 1524

Egy szép butorozott, uccai szoba és egy borpince azonnalra kiadó. Str. Eminescu 44. 1566

Kétszobás, modern lakás május 1-re kiadó. Str. Andrei Muresanu No. 11. 1561

Kapualatti, vagy lépcsőházi különbejárta butorozott szobát keresek. Aianlatokat „Diszkrét” jelíté-
re a kiadóhivatalba kérek. 1569

Négy szobás urilakás a kulturpalotával szemben kiadó. Bul. Dragalina 4. érd. I. em. ajtó 3. 1565

Bérbevennék

május 1-re 4-5 szobás magánháza, lehetőleg központban. — Cimeket a kiadóhivatalba. 1534

VÉTEL-ELADÁS

Jókarban levő kerti garnitúrát megvételekre keresek. Weisz gyógyszerár. P. Avram Iancu 12. 1563

Egy nagyon jó karban levő gyermekkoscsi eladó. Cim: Str. Petru Rareș 43. 1570

Jó állapotban levő ágyszodronyt matracal, vagy anélkül keresek. Cimeket a kiadóba kérek. 1568

Nyitott Ford-autó, eladó. Str. Gheorghe Lazar No. 4. 1475

Varrógépet, jó állapotban levőt keresek megvételre. Cimeket a kiadóba kérek.

KÜLÖNFÉLEK

INGATLANOK eladásának és vételének közvetítése minden árfokozásban. KÖLCSÖNÖK első helyi betáblázásra. HATSCHÉK ingatlanforgalmiroda. Arad Bul. Carol 46 (Lakás ugyanott). Telefon: 26-95. 1503

Új építkezést, átalakítást, házak javítását jutányosan készítem. Gebhardt Antal építési vállalkozó. Aradul nou, Str. Regele Ferdinand 19.

Keleti és belföldi perzsaszőnyegek, dí, háló modern ebédlő, kombinált szobák, recamierek, varrógépek, amerikai íróasztal, írógépek, Pianino, rövid keresztűres zongora és rövid zongora, Stingl-gyártmány, olcsón eladó. Veszünk teljes lakásberendezést, ékszereket, Zs. logkölcsönt közvetítünk a temesvári zálogházba, előleget adunk, olcsón beszedünk. Tempo bizományi üzlet. Fischer Eliz-palota.